

UZASADNIENIE

Plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Narwi PLB140014, będący przedmiotem niniejszego zarządzenia, jest dokumentem planistycznym sporządzanym przez sprawującego nadzór nad obszarem na okres 10 lat, w celu ochrony przedmiotów ochrony znajdujących się w jego obrębie (art. 28 ust. 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2013 r. poz. 627, 628 i 842)). Dokument ten, opracowany został zgodnie z przepisami ww. ustawy, tj. art. 28 ust. 5, wg. którego regionalny dyrektor ochrony środowiska ustanawia, w drodze aktu prawa miejscowego w formie zarządzenia, plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000, kierując się koniecznością utrzymania i przywracania do właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000. Plan zadań ochronnych może być zmieniony, jeżeli wynika to z potrzeb ochrony tych siedlisk przyrodniczych lub gatunków roślin i zwierząt.

Tryb oraz zakres prac na potrzeby sporządzania projektu planu zadań ochronnych, określony został w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 r. w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 (Dz. U. Nr 34, poz. 186, z późn. zm.).

Dokument ten, w myśl art. 28 ust. 10 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody zawiera:

- 1) opis granic obszaru i mapę obszaru Natura 2000;
- 2) identyfikację istniejących i potencjalnych zagrożeń dla zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt i ich siedlisk będących przedmiotami ochrony;
- 3) cele działań ochronnych;
- 4) określenie działań ochronnych ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie i obszarów ich wdrażania, w tym w szczególności działań dotyczących:
  - a) ochrony czynnej siedlisk przyrodniczych, gatunków roślin i zwierząt oraz ich siedlisk,
  - b) monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz monitoringu realizacji celów, o których mowa w pkt. 3,
  - c) uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiotach ochrony i uwarunkowaniach ich ochrony;
- 5) wskazania do zmian w istniejących studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, planach zagospodarowania przestrzennego województw oraz planach zagospodarowania przestrzennego morskich wód wewnętrznych, morza terytorialnego i wyłącznej strefy ekonomicznej dotyczące eliminacji lub ograniczenia zagrożeń wewnętrznych lub zewnętrznych, jeżeli są niezbędne dla utrzymania lub odtworzenia właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000;

Zgodnie z art. 28 ust. 3 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, sporządzający projekt planu zadań ochronnych winien umożliwić zainteresowanym osobom i podmiotom prowadzącym działalność w obrębie siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000, udział w pracach związanych ze sporządzaniem tego projektu, a także zapewnić możliwość udziału społeczeństwa, na zasadach i w trybie określonym w art. 3 ust. 1 pkt 11 oraz art. 39 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, w postępowaniu, którego przedmiotem jest sporządzenie projektu (Dz. U. z 2013 r. poz. 1235 i 1238).

Projekt planu zadań ochronnych zamieszcza się w publicznie dostępnych wykazach na podstawie art. 21 ust. 2 pkt 24 lit. a ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

Zgodnie z art. 59 ust. 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz. U. Nr 31, poz. 206) projekt planu zadań ochronnych wymaga również uzgodnienia z właściwym terytorialnie wojewodą.

Obszar Natura 2000 Dolina Dolnej Narwi PLB140014 został wyznaczony w związku z wypełnieniem zobowiązań Polski wynikających z Dyrektywy Rady 79/409/EWG z dnia 2 kwietnia 1979 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa (Dz. U. L 103 z 25 kwietnia 1979r., str. 1), wielokrotnie zmienianej i ostatecznie ujednoliconej do obecnie obowiązującej Dyrektywy Parlamentu Europejskiego

i Rady 2009/147/WE z dnia 30 listopada 2009 r. (Dz. U. L 20/7 z 26 stycznia 2010 r.). Obszar Natura 2000 Dolina Dolnej Narwi PLB140014 wyznaczony został rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 5 września 2007 r., zmieniającym rozporządzenie w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 (Dz. U. Nr 179, poz. 1275), powiększony rozporządzeniem Ministra Środowiska z 27 października 2008 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 (Dz. U. Nr 198, poz. 1226). Aktualnie obowiązującym aktem prawnym dla ww. obszaru Natura 2000 jest rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 stycznia 2011r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków (Dz. U. Nr 25, poz. 133).

Plan zadań ochronnych sporządzony został dla całego obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Narwi PLB140014.

W toku prac nad planem zadań ochronnych zweryfikowano informacje o obszarze Natura 2000 oraz zidentyfikowano następujące przedmioty ochrony:

- A081 Błotniak stawowy (*Circus aeruginosus*);
- A119 Kropiatka (*Porzana porzana*);
- A122 Derkacz (*Crex crex*);
- A127 Żuraw (*Grus grus*);
- A133 Kulon (*Burhinus oedicephalus*);
- A151 Batalion (*Philomachus pugnax*);
- A154 Dubelt (*Gallinago media*);
- A193 Rybitwa rzeczna (*Sterna hirundo*);
- A195 Rybitwa białoczelna (*Sternula albifrons*);
- A197 Rybitwa czarna (*Chlidonias niger*);
- A229 Zimorodek (*Alcedo atthis*);
- A231 Kraska (*Coracias garrulus*);
- A409 Cietrzew (*Tetrao tetrix*);
- A036 Łabędź niemy (*Cygnus olor*);
- A043 Gęgawa (*Anser anser*);
- A051 Krakwa (*Anas strepera*);
- A052 Cyraneczka (*Anas crecca*);
- A055 Cyranka (*Anas querquedula*);
- A056 Płaskonos (*Anas clypeata*);
- A067 Gągoł (*Bucephala clangula*);
- A070 Nurogęś (*Mergus merganser*);
- A136 Sieweczka rzeczna (*Charadrius dubius*);
- A137 Sieweczka obrożna (*Charadrius hiaticula*);
- A153 Kszyk (*Gallinago gallinago*);
- A156 Rycyk (*Limosa limosa*);
- A160 Kulik wielki (*Numenius arquata*);
- A162 Krwawodziób (*Tringa totanus*);
- A168 Brodziec piskliwy (*Actitis hypoleucos*);
- A198 Rybitwa białoskrzydła (*Chlidonias leucopterus*);
- A232 Dudek (*Upupa epops*);
- A249 Brzegówka (*Riparia riparia*);
- A371 Dziwonia (*Carpodacus erythrinus*).

W ramach prac nad projektem planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Narwi PLB140014, dokonano oceny stanu gatunków zwierząt oraz ich siedlisk oraz zidentyfikowano zagrożenia, istniejące i potencjalne, dla poszczególnych przedmiotów ochrony:

A081 Błotniak stawowy (*Circus aeruginosus*):

- E01.04 Inne typy zabudowy;
- F02.03 Wędkarstwo;

- A04.03 Zarzucenie pasterstwa, brak wypasu;
- A03.03 Zaniechanie/brak koszenia;
- G.01.05 Lotnictwo, szybownictwo, paralotnictwo, baloniarstwo;
- G01 Sporty i różne formy czynnego wypoczynku i rekreacji uprawiane w plenerze;
- C03.03 Produkcja energii wiatrowej.

A119 Kropiatka (*Porzana porzana*):

- J02.04.02 Brak zalewania;
- A03.03 Zaniechanie/ brak koszenia;
- A02 Zmiana sposobu uprawy;
- C03.03 Produkcja energii wiatrowej

A122 Derkacz (*Crex crex*):

- J02.01 Zасыpywanie terenu, melioracje i osuszanie – ogólnie;
- A03.01 Intensywne koszenie lub intensyfikacja;
- A03.03 Zaniechanie/brak koszenia;
- A02 Zmiana sposobu uprawy;
- D01.02 Drogi, autostrady;
- C03.03 Produkcja energii wiatrowej.

A127 Żuraw (*Grus grus*):

- J02.04.02 Brak zalewania;
- E01.04 Inne typy zabudowy;
- G.01.05 Lotnictwo, szybownictwo, paralotnictwo, baloniarstwo;
- G01 Sporty i różne formy czynnego wypoczynku i rekreacji uprawiane w plenerze;
- C03.03 Produkcja energii wiatrowej.

A133 Kulon (*Burhinus oedicnemus*):

- G01.03 Pojazdy zmotoryzowane;
- K03.04 Drapieżnictwo;
- G.01.05 Lotnictwo, szybownictwo, paralotnictwo, baloniarstwo;
- B01 Zalesianie terenów otwartych;
- E01.04 Inne typy zabudowy;
- G01 Sporty i różne formy czynnego wypoczynku i rekreacji uprawiane w plenerze;
- F02.03 Wędkarstwo;
- K02 Ewolucja biocenotyczna, sukcesja;
- C03.03 Produkcja energii wiatrowej.

A151 Batalion (populacja lęgowa) (*Philomachus pugnax*):

- G.01.05 Lotnictwo, szybownictwo, paralotnictwo, baloniarstwo;
- D01.02 Drogi, autostrady;
- K03.04 Drapieżnictwo;
- G01 Sporty i różne formy czynnego wypoczynku i rekreacji uprawiane w plenerze;
- F02.03 Wędkarstwo;
- A04.03 Zarzucenie pasterstwa, brak wypasu;
- A03.03 Zaniechanie/brak koszenia;
- C03.03 Produkcja energii wiatrowej.

A151 Batalion (populacja migrująca) (*Philomachus pugnax*):

- J02.04.02 Brak zalewania;
- A04.03 Zarzucenie pasterstwa, brak wypasu;
- A03.03 Zaniechanie/brak koszenia;
- A02 Zmiana sposobu uprawy;
- D02.01.01 Napowietrzne linie energetyczne i telefoniczne;
- G.01.05 Lotnictwo, szybownictwo, paralotnictwo, baloniarstwo;

- D01.02 Drogi, autostrady;
- C03.03 Produkcja energii wiatrowej.

A154 Dubelt (*Gallinago media*):

- K03.04 Drapieżnictwo;
- B01 Zalesianie terenów otwartych;
- E01.04 Inne typy zabudowy;
- D01.02 Drogi, autostrady;
- A04.03 Zarzucenie pasterstwa, brak wypasu;
- G01 Sporty i różne formy czynnego wypoczynku i rekreacji uprawiane w plenerze;
- C03.03 Produkcja energii wiatrowej.

A193 Rybitwa rzeczna (*Sterna hirundo*):

- J02.05 Modyfikowanie funkcjonowania wód – ogólnie;
- E01.04 Inne typy zabudowy;
- G.01.05 Lotnictwo, szybownictwo, paralotniarstwo, baloniarstwo;
- B01 Zalesianie terenów otwartych;
- K03.04 Drapieżnictwo;
- G01 Sporty i różne formy czynnego wypoczynku i rekreacji uprawiane w plenerze;
- F02.03 Wędkarstwo;
- K02 Ewolucja biocenotyczna, sukcesja;
- C03.03 Produkcja energii wiatrowej.

A195 Rybitwa białoczelna (*Sternula albifrons*):

- J02.05 Modyfikowanie funkcjonowania wód – ogólnie;
- E01.04 Inne typy zabudowy;
- G.01.05 Lotnictwo, szybownictwo, paralotniarstwo, baloniarstwo;
- B01 Zalesianie terenów otwartych;
- K03.04 Drapieżnictwo;
- G01 Sporty i różne formy czynnego wypoczynku i rekreacji uprawiane w plenerze;
- F02.03 Wędkarstwo;
- K02 Ewolucja biocenotyczna, sukcesja;
- C03.03 Produkcja energii wiatrowej.

A197 Rybitwa czarna (*Chlidonias niger*):

- F02.03 Wędkarstwo;
- G01 Sporty i różne formy czynnego wypoczynku i rekreacji uprawiane w plenerze;
- K03.04 Drapieżnictwo;
- J02.04.02 Brak zalewania;
- G.01.05 Lotnictwo, szybownictwo, paralotniarstwo, baloniarstwo;
- A03.03 Zaniechanie/brak koszenia;
- A04.03 Zarzucenie pasterstwa, brak wypasu;
- C03.03 Produkcja energii wiatrowej.

A229 Zimorodek (*Alcedo atthis*):

- J02.05 Modyfikowanie funkcjonowania wód – ogólnie;
- F02.03 Wędkarstwo;
- G01 Sporty i różne formy czynnego wypoczynku i rekreacji uprawiane w plenerze;
- E01.04 Inne typy zabudowy;
- G01.01 Żeglarstwo;
- C03.03 Produkcja energii wiatrowej.

A231 Kraska (*Coracias garrulus*):

- A03.03 Zaniechanie/brak koszenia;
- XE Zagrożenia i naciski spoza terytorium UE;

- A11 Inne rodzaje praktyk rolniczych;
- A04.03 Zarzucenie pasterstwa, brak wypasu;
- A02.01 Intensyfikacja rolnictwa;
- C03.03 Produkcja energii wiatrowej.

A409 Cietrzew (*Tetrao tetrix*) - nie zidentyfikowano zagrożeń ze względu na planowane usunięcie gatunku ze standardowego formularza danych spowodowane brakiem stwierdzeń gatunku w obszarze po wstąpieniu Polski do Unii Europejskiej.

A036 Łabędź niemy (*Cygnus olor*):

- E01.04 Inne typy zabudowy;
- D02.01.01 Napowietrzne linie energetyczne i telefoniczne;
- H01 Zanieczyszczenia wód powierzchniowych;
- C03.03 Produkcja energii wiatrowej.

A043 Gęgawa (*Anser anser*):

- E01.04 Inne typy zabudowy;
- A02 Zmiana sposobu uprawy;
- A04.03 Zarzucenie pasterstwa, brak wypasu;
- A03.03 Zaniechanie/brak koszenia;
- F02.03 Wędkarstwo;
- K03.04 Drapieżnictwo;
- F03.01 Polowanie;
- D02.01.01 Napowietrzne linie energetyczne i telefoniczne;
- G.01.05 Lotniarstwo, szybownictwo, paralotniarstwo, baloniarstwo;
- C03.03 Produkcja energii wiatrowej.

A051 Krakwa (*Anas strepera*):

- G01 Sporty i różne formy czynnego wypoczynku i rekreacji uprawiane w plenerze;
- F02.03 Wędkarstwo;
- E01.04 Inne typy zabudowy;
- F03.01 Polowanie;
- G.01.05 Lotniarstwo, szybownictwo, paralotniarstwo, baloniarstwo;
- D02.01.01 Napowietrzne linie energetyczne i telefoniczne;
- K03.04 Drapieżnictwo;
- C03.03 Produkcja energii wiatrowej.

A052 Cyraneczka (*Anas crecca*):

- G01 Sporty i różne formy czynnego wypoczynku i rekreacji uprawiane w plenerze;
- F02.03 Wędkarstwo;
- G.01.05 Lotniarstwo, szybownictwo, paralotniarstwo, baloniarstwo;
- D02.01.01 Napowietrzne linie energetyczne i telefoniczne;
- E01.04 Inne typy zabudowy;
- F03.01 Polowanie;
- K03.04 Drapieżnictwo;
- C03.03 Produkcja energii wiatrowej.

A055 Cyranka (*Anas querquedula*):

- F03.01 Polowanie;
- E01.04 Inne typy zabudowy;
- J02.04.02 Brak zalewania;
- G01 Sporty i różne formy czynnego wypoczynku i rekreacji uprawiane w plenerze;
- D02.01.01 Napowietrzne linie energetyczne i telefoniczne;
- G.01.05 Lotniarstwo, szybownictwo, paralotniarstwo, baloniarstwo;
- D01.02 Drogi, autostrady;

- A04.03 Zarzucenie pasterstwa, brak wypasu;
- A03.03 Zaniechanie/brak koszenia;
- K03.04 Drapieżnictwo;
- C03.03 Produkcja energii wiatrowej.

A056 Płaskonos (*Anas clypeata*):

- F03.01 Polowanie;
- E01.04 Inne typy zabudowy;
- J02.04.02 Brak zalewania;
- D02.01.01 Napowietrzne linie energetyczne i telefoniczne;
- G.01.05 Lotniarstwo, szybownictwo, paralotniarstwo, baloniarstwo;
- G01 Sporty i różne formy czynnego wypoczynku i rekreacji uprawiane w plenerze;
- D01.02 Drogi, autostrady;
- A04.03 Zarzucenie pasterstwa, brak wypasu;
- A03.03 Zaniechanie/brak koszenia;
- K03.04 Drapieżnictwo;
- C03.03 Produkcja energii wiatrowej.

A067 Gagoł (*Bucephala clangula*):

- F02.03 Wędkarstwo;
- B02.02 Wycinka lasu;
- E01.04 Inne typy zabudowy;
- H01 Zanieczyszczenia wód powierzchniowych;
- G.01.05 Lotniarstwo, szybownictwo, paralotniarstwo, baloniarstwo;
- D02.01.01 Napowietrzne linie energetyczne i telefoniczne;
- G01.01 Żeglarsstwo;
- C03.03 Produkcja energii wiatrowej.

A070 Nurogęś (*Mergus merganser*):

- F02.03 Wędkarstwo;
- B02.02 Wycinka lasu;
- E01.04 Inne typy zabudowy;
- G.01.05 Lotniarstwo, szybownictwo, paralotniarstwo, baloniarstwo;
- D02.01.01 Napowietrzne linie energetyczne i telefoniczne;
- H01 Zanieczyszczenia wód powierzchniowych;
- G01.01 Żeglarsstwo;
- C03.03 Produkcja energii wiatrowej.

A136 Sieweczka rzeczna (*Charadrius dubius*):

- E01.04 Inne typy zabudowy;
- B01 Zalesianie terenów otwartych;
- J02.05 Modyfikowanie funkcjonowania wód – ogólnie;
- G.01.05 Lotniarstwo, szybownictwo, paralotniarstwo, baloniarstwo;
- C01.01 Wydobywanie piasku i żwiru;
- F02.03 Wędkarstwo;
- G01 Sporty i różne formy czynnego wypoczynku i rekreacji uprawiane w plenerze;
- K03.04 Drapieżnictwo;
- K02 Ewolucja biocenotyczna, sukcesja;
- C03.03 Produkcja energii wiatrowej.

A137 Sieweczka obroźna (*Charadrius hiaticula*):

- G.01.05 Lotniarstwo, szybownictwo, paralotniarstwo, baloniarstwo;
- E01.04 Inne typy zabudowy;
- B01 Zalesianie terenów otwartych;
- C01.01 Wydobywanie piasku i żwiru;

- F02.03 Wędkarstwo;
- G01 Sporty i różne formy czynnego wypoczynku i rekreacji uprawiane w plenerze;
- K03.04 Drapieżnictwo;
- K02 Ewolucja biocenotyczna, sukcesja;
- C03.03 Produkcja energii wiatrowej.

A153 Kszyk (*Gallinago gallinago*):

- E01.04 Inne typy zabudowy;
- G.01.05 Lotniarstwo, szybownictwo, paralotniarstwo, baloniarstwo;
- D02.01.01 Napowietrzne linie energetyczne i telefoniczne;
- J02.04.02 Brak zalewania;
- C03.03 Produkcja energii wiatrowej.

A156 Rycyk (*Limosa limosa*):

- G.01.05 Lotniarstwo, szybownictwo, paralotniarstwo, baloniarstwo;
- D02.01.01 Napowietrzne linie energetyczne i telefoniczne;
- E01.04 Inne typy zabudowy;
- D01.02 Drogi, autostrady;
- K03.04 Drapieżnictwo;
- A04.03 Zarzucenie pasterstwa, brak wypasu;
- A03.01 Intensywne koszenie lub intensyfikacja;
- G01 Sporty i różne formy czynnego wypoczynku i rekreacji uprawiane w plenerze;
- F02.03 Wędkarstwo;
- A03.03 Zaniechanie/brak koszenia;
- J02.01 Zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie – ogólnie;
- C03.03 Produkcja energii wiatrowej.

A160 Kulik wielki (*Numenius arquata*) – nie zidentyfikowano zagrożeń ze względu na planowane usunięcie gatunku ze standardowego formularza danych spowodowane brakiem stwierdzeń gatunku w obszarze po wstąpieniu Polski do Unii Europejskiej.

A162 Krwawodziób (*Tringa totanus*):

- G.01.05 Lotniarstwo, szybownictwo, paralotniarstwo, baloniarstwo;
- D02.01.01 Napowietrzne linie energetyczne i telefoniczne;
- E01.04 Inne typy zabudowy;
- D01.02 Drogi, autostrady;
- K03.04 Drapieżnictwo;
- A04.03 Zarzucenie pasterstwa, brak wypasu;
- A03.01 Intensywne koszenie lub intensyfikacja;
- G01 Sporty i różne formy czynnego wypoczynku i rekreacji uprawiane w plenerze;
- F02.03 Wędkarstwo;
- A03.03 Zaniechanie/brak koszenia;
- J02.01 Zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie – ogólnie;
- C03.03 Produkcja energii wiatrowej.

A168 Brodziec piskliwy (*Actitis hypoleucos*):

- J02.05 Modyfikowanie funkcjonowania wód – ogólnie;
- F02.03 Wędkarstwo;
- G01 Sporty i różne formy czynnego wypoczynku i rekreacji uprawiane w plenerze;
- E01.04 Inne typy zabudowy;
- K03.04 Drapieżnictwo;
- G.01.05 Lotniarstwo, szybownictwo, paralotniarstwo, baloniarstwo;
- G01.01 Żeglarstwo;
- C03.03 Produkcja energii wiatrowej.

A198 Rybitwa białoskrzydła (*Chlidonias leucopterus*):

- J02.04.02 Brak zalewania;
- A03.03 Zaniechanie/brak koszenia;
- G.01.05 Lotniarstwo, szybownictwo, paralotniarstwo, baloniarstwo;
- K03.04 Drapieźnictwo;
- C03.03 Produkcja energii wiatrowej.

A232 Dudek (*Upupa epops*):

- E01.04 Inne typy zabudowy;
- A04.03 Zarzucenie pasterstwa, brak wypasu;
- A02.01 Intensyfikacja rolnictwa;
- A11 Inne rodzaje praktyk rolniczych;
- C03.03 Produkcja energii wiatrowej.

A249 Brzegówka (*Riparia riparia*):

- J02.05 Modyfikowanie funkcjonowania wód – ogólnie;
- F02.03 Wędkarstwo;
- G01 Sporty i różne formy czynnego wypoczynku i rekreacji uprawiane w plenerze;
- E01.04 Inne typy zabudowy;
- G01.01 Żeglarstwo;
- K03.04 Drapieźnictwo;
- C03.03 Produkcja energii wiatrowej.

A371 Dziwonia (*Carpodacus erythrinus*):

- B07 Inne rodzaje praktyk leśnych;
- C03.03 Produkcja energii wiatrowej.

W toku dalszych prac, określone zostały cele oraz działania ochronne, którymi te cele winny zostać osiągnięte w perspektywie 10 lat.

1. Cele działań ochronnych:

- A081 Błotniak stawowy (*Circus aeruginosus*) – utrzymanie populacji lęgowej na poziomie min. 30 par;
- A119 Kropiatka (*Porzana porzana*) – utrzymanie gatunku jako lęgowego. Zachowanie naturalnego reżimu hydrologicznego, zapewniającego naturalne wezbrania i okresowe wylewy rzeki;
- A122 Derkacz (*Crex crex*) – utrzymanie populacji lęgowej na poziomie min. 150 samców;
- A127 Żuraw (*Grus grus*) – utrzymanie populacji lęgowej na poziomie min. 70 par. Zachowanie naturalnego reżimu hydrologicznego, zapewniającego naturalne wezbrania i okresowe wylewy rzeki;
- A133 Kulon (*Burhinus oedicnemus*) – utrzymanie potencjalnych siedlisk kulona w obszarze (piaszczyste pastwiska). Objęcie ochroną stanowiska sąsiadującego z Doliną Dolnej Narwi;
- A151 Batalion (populacja lęgowa) (*Philomachus pugnax*) – utrzymanie siedlisk lęgowych w rejonie Łomży i Czarnocina na powierzchni min. 500 ha;
- A151 Batalion (populacja migrująca) (*Philomachus pugnax*) – utrzymanie odpowiednich siedlisk (otwarte i użytkowane łąki i pastwiska zalewowe) w rejonie Pułtusza, Gostkowa, Str. Sielca, Sielunia, Osetna, Łomży, Jednaczewa i Czarnocina na łącznej powierzchni min. 2800 ha;
- A154 Dubelt (*Gallinago media*) – przeprowadzenie pełnego rozpoznania zasobów gatunku i zachowanie ich w dobrym stanie;
- A193 Rybitwa rzeczna (*Sterna hirundo*) – utrzymanie gatunku jako lęgowego w obszarze. Objęcie ochroną całej populacji związanej z Doliną Dolnej Narwi. Zachowanie naturalnego reżimu hydrologicznego, zapewniającego transport i odkładanie utworów piaszczystych, rozwój odsypów, co wymaga również erozji bocznej;
- A195 Rybitwa białoczelna (*Sternula albifrons*) – przywrócenie populacji lęgowej do poziomu min. 15 par. Zachowanie naturalnego reżimu hydrologicznego, zapewniającego transport

- i odkładanie utworów piaszczystych, rozwój odsypów, co wymaga również erozji bocznej. Objęcie ochroną całej populacji związanej z Doliną Dolnej Narwi;
- A197 Rybitwa czarna (*Chlidonias niger*) – utrzymanie populacji lęgowej na poziomie min. 170 par. Zachowanie naturalnego reżimu hydrologicznego, zapewniającego naturalne wezbrania i okresowe wylewy rzeki, w tym przemywanie starorzeczy;
  - A229 Zimorodek (*Alcedo atthis*) – utrzymanie populacji lęgowej na średnim poziomie min. 25 par. Zachowanie naturalnego reżimu hydrologicznego, zapewniającego istnienie erozji bocznej (tworzenie skarpy);
  - A231 Kraska (*Coracias garrulus*) – przeprowadzenie pełnego rozpoznania zasobów gatunku i zachowanie ich w dobrym stanie;
  - A409 Cietrzew (*Tetrao tetrix*) – nie zidentyfikowano celów działań ochronnych ze względu na planowane usunięcie gatunku ze standardowego formularza danych spowodowane brakiem stwierdzeń gatunku w obszarze po wstąpieniu Polski do Unii Europejskiej;
  - A036 Łabędź niemy (*Cygnus olor*) – utrzymanie populacji lęgowej na poziomie min. 60 par. Zachowanie naturalnego reżimu hydrologicznego, zapewniającego naturalne wezbrania i okresowe wylewy rzeki (w tym przemywanie starorzeczy);
  - A043 Gęś (Anser *anser*) – utrzymanie populacji lęgowej na poziomie min. 25 par;
  - A051 Krakwa (*Anas strepera*) – utrzymanie populacji lęgowej na poziomie min. 10 par;
  - A052 Cyraneczka (*Anas crecca*) – utrzymanie populacji lęgowej na poziomie min. 10 par;
  - A055 Cyranek (*Anas querquedula*) – przywrócenie populacji lęgowej do poziomu min. 80 par. Zachowanie naturalnego reżimu hydrologicznego, zapewniającego naturalne wezbrania i okresowe wylewy rzeki;
  - A056 Płaskonos (*Anas clypeata*) – przywrócenie populacji lęgowej do poziomu min. 20 par. Zachowanie naturalnego reżimu hydrologicznego, zapewniającego naturalne wezbrania i okresowe wylewy rzeki;
  - A067 Gąś (*Bucephala clangula*) – utrzymanie populacji lęgowej na poziomie min. 10 par;
  - A070 Nurogęś (*Mergus merganser*) – utrzymanie populacji lęgowej na poziomie min. 10 par;
  - A136 Sieweczka rzeczna (*Charadrius dubius*) – przywrócenie populacji lęgowej do poziomu min. 20 par. Zachowanie naturalnego reżimu hydrologicznego, zapewniającego transport i odkładanie utworów piaszczystych, rozwój odsypów, co wymaga również erozji bocznej;
  - A137 Sieweczka obrożna (*Charadrius hiaticula*) – przywrócenie populacji lęgowej do poziomu min. 5 par. Objęcie ochroną całej populacji związanej z Doliną Dolnej Narwi;
  - A153 Bekas kszyc (*Gallinago gallinago*) – utrzymanie populacji lęgowej na poziomie min. 140 par. Zachowanie naturalnego reżimu hydrologicznego, zapewniającego naturalne wezbrania i okresowe wylewy rzeki;
  - A156 Rycyk (*Limosa limosa*) – przywrócenie populacji lęgowej do poziomu min. 60 par. Zachowanie naturalnego reżimu hydrologicznego, zapewniającego naturalne wezbrania i okresowe wylewy rzeki;
  - A160 Kulik wielki (*Numenius arquata*) – nie zidentyfikowano celów działań ochronnych ze względu na planowane usunięcie gatunku ze standardowego formularza danych spowodowane brakiem stwierdzeń gatunku w obszarze po wstąpieniu Polski do Unii Europejskiej;
  - A162 Krwawodziób (*Tringa totanus*) – przywrócenie populacji lęgowej do poziomu min. 80 par. Zachowanie naturalnego reżimu hydrologicznego, zapewniającego naturalne wezbrania i okresowe wylewy rzeki. Objęcie ochroną całej populacji związanej z Doliną Dolnej Narwi;
  - A168 Brodziec piskliwy (*Actitis hypoleucos*) – utrzymanie populacji lęgowej na poziomie min. 50 par. Zachowanie naturalnego reżimu hydrologicznego, zapewniającego transport i odkładanie utworów piaszczystych, rozwój odsypów, co wymaga również erozji bocznej;
  - A198 Rybitwa białoskrzydła (*Chlidonias leucopterus*) – utrzymanie siedlisk lęgowych gatunku (zalewane łąki i turzycowiska w rejonie Łomży i Czarnocina). Zachowanie naturalnego reżimu hydrologicznego, zapewniającego naturalne wezbrania i okresowe wylewy rzeki;
  - A232 Dudek (*Upupa epops*) – utrzymanie populacji lęgowej na poziomie min. 70 par;

- A249 Brzegówka (*Riparia riparia*) – utrzymanie populacji lęgowej na poziomie min. 2700 par (zajętych nor). Zachowanie naturalnego reżimu hydrologicznego, zapewniającego istnienie erozji bocznej (tworzenie skarp);
- A371 Dziwonia (*Carpodacus erythrinus*) – utrzymanie populacji lęgowej na poziomie min. 80 par.

Dla zrealizowania wyżej wymienionych celów ustalone zostały między innymi następujące działania ochronne:

1. Dotyczące ochrony czynnej siedlisk przyrodniczych, gatunków roślin i zwierząt oraz ich siedlisk oraz związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania:

- A050 Cyranka, A056 Płaskonos, A136 Sieweczka rzeczna, A137 Sieweczka obroźna, A154 Dubelt, A156 Rycyk, A162 Krwawodziób, A195 Rybitwa białoczelna, A232 Dudek – przywracanie siedlisk lęgowych ptaków siewkowych i kaczek oraz żerowisk dudka. Usuwanie drzew i krzewów, w szczególności gatunków pionierskich – sosny, osiki, brzozy i olchy oraz ich nalotów i podrostów;
- A050 Cyranka, A056 Płaskonos, A136 Sieweczka rzeczna, A137 Sieweczka obroźna, A154 Dubelt, A156 Rycyk, A162 Krwawodziób, A193 Rybitwa rzeczna, A195 Rybitwa białoczelna – redukcja drapieżników - odstrzał lisów, jenotów, norek amerykańskich, szopów pracy oraz wron siwych;
- A036 Łabędź niemy, A043 Gęgawa, A051 Krakwa, A052 Cyraneczka, A055 Cyranka, A056 Płaskonos, A067 Gągoł, A070 Nurogęś, A151 Batalion (populacja migrująca) – zmniejszenie ryzyka kolizji ptaków z liniami energetycznymi. Instalacja elementów odstraszaających - wizualnych i akustycznych w odległościach umożliwiających skuteczne odstraszenie ptaków;
- A055 Cyranka, A056 Płaskonos, A151 Batalion (populacja lęgowa), A151 Batalion (populacja migrująca), A154 Dubelt, A156 Rycyk, A162 Krwawodziób – utrzymanie siedlisk ptaków siewkowych i kaczek poprzez coroczne koszenie lub wypas (działanie obligatoryjne);
- A055 Cyranka, A056 Płaskonos, A151 Batalion (populacja lęgowa), A151 Batalion (populacja migrująca), A137 Sieweczka obroźna, A154 Dubelt, A156 Rycyk, A162 Krwawodziób, A195 Rybitwa białoczelna, A232 Dudek – utrzymanie siedlisk ptaków siewkowych, kaczek oraz dudka poprzez coroczny wypas (działanie obligatoryjne);
- A122 Derkacz – utrzymanie siedlisk lęgowych - coroczne koszenie lub wypas (działanie obligatoryjne);
- A133 Kulon, A136 Sieweczka rzeczna, A137 Sieweczka obroźna, A154 Dubelt, A156 Rycyk, A162 Krwawodziób, A193 Rybitwa rzeczna, A195 Rybitwa białoczelna – poprawa warunków siedliskowych przez ograniczenie płoszenia w sezonie lęgowym. Ograniczenie dostępu ludzi (za wyjątkiem miejscowych rolników, właścicieli i zarządców terenu oraz służb państwowych) w sezonie lęgowym tj. od 1 kwietnia do końca lipca;
- A122 Derkacz, A156 Rycyk, A162 Krwawodziób – poprawa warunków siedliskowych poprzez zwiększenie wilgotności podłoża;
- Wszystkie przedmioty ochrony – wzrost wiedzy lokalnej społeczności na temat przedmiotów ochrony;
- A136 Sieweczka rzeczna, A168 Brodziec piskliwy, A193 Rybitwa rzeczna, A195 Rybitwa białoczelna, A229 Zimorodek – dostosowanie żeglugi na Narwi do potrzeb ochrony przyrody;
- A055 Cyranka, A056 Płaskonos, A151 Batalion (populacja lęgowa), A151 Batalion (populacja migrująca), A154 Dubelt, A156 Rycyk, A162 Krwawodziób – dostosowanie rekreacji i wypoczynku w obszarze do potrzeb ochrony przyrody.
- A043 Gęgawa, A136 Sieweczka rzeczna, A195 Rybitwa białoczelna, A055 Cyranka, A056 Płaskonos, A151 Batalion (populacja lęgowa), A041 Gęś białoczelna, A050 Świstun, A151 Batalion (populacja migrująca), A154 Dubelt, A156 Rycyk, A162 Krwawodziób, A137 Sieweczka obroźna, A122 Derkacz – analiza potrzeb inwestycyjnych związanych z utrzymaniem korzystnych dla ptaków sposobów gospodarowania na łąkach i pastwiskach.

2. Dotyczące monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz monitoringu realizacji celów działań ochronnych:
  - A136 Sieweczka rzeczna, A137 Sieweczka obroźna, A154 Dubelt, A156 Rycyk, A162 Krwawodziób, A193 Rybitwa rzeczna, A195 Rybitwa białoczelną – kontrola ograniczenia dostępu ludzi;
  - A050 Cyranka, A056 Płaskonos, A136 Sieweczka rzeczna, A137 Sieweczka obroźna, A154 Dubelt, A156 Rycyk, A162 Krwawodziób, A193 Rybitwa rzeczna, A195 Rybitwa białoczelną – kontrola skuteczności redukcji drapieżników (ssaki) - tropienia;
  - A050 Cyranka, A056 Płaskonos, A136 Sieweczka rzeczna, A137 Sieweczka obroźna, A154 Dubelt, A156 Rycyk, A162 Krwawodziób, A193 Rybitwa rzeczna, A195 Rybitwa białoczelną – kontrola skuteczności redukcji wrony siwej;
  - A151 Batalion (populacja przelotna) – monitoring liczebności - liczenie ptaków na żerowiskach w ciągu dnia, z bezpiecznej odległości z użyciem lunety (min. powiększenie 20x);
  - A151 Batalion (populacja przelotna) – monitoring siedlisk żerowiskowych - dzienna kontrola w październiku, identyfikacja i określenie powierzchni działek nieużytkowanych, zarośniętych drzewami i krzewami, ew. zamienionych na grunty orne, ew. wskazanie innych działań na terenach żerowiskowych (zabudowa, melioracje itp.).
  - A067 Gągoł, A070 Nurogęś, A136 Sieweczka rzeczna, A137 Sieweczka obroźna, A168 Brodziec piskliwy, A193 Rybitwa rzeczna, A195 Rybitwa białoczelną, A229 Zimorodek, A249 Brzegówka – monitoring liczebności - liczenie ptaków (ew. nor lęgowych) podczas 4-5 dniowego spływu rzeką połączonego z penetracją piaszczystych pastwisk;
  - A127 Żuraw, A153 Kszyk, A232 Dudek, A371 Dziwonia – monitoring liczebności - kontrola 5 powierzchni monitoringowych (4-5 km² każda) obejmujących charakterystyczne elementy krajobrazu w obszarze.
  - A036 Łabędź niemy, A043 Gęgawa, A051 Krakwa, A052 Cyraneczka, A055 Cyranka, A056 Płaskonos, A081 Błotniak stawowy, A156 Rycyk, A162 Krwawodziób – monitoring liczebności - kontrola 5 powierzchni monitoringowych, obejmujących fragmentu tarasu zalewowego z licznymi starorzeczami i przewagą otwartych powierzchni łąk i pastwisk;
  - A197 Rybitwa czarna, A198 Rybitwa białoskrzydła – monitoring liczebności - kontrola starorzeczy o optymalnych warunkach siedliskowych;
  - A119 Kropiatka, A122 Derkacz – monitoring liczebności - nocne liczenia odbywających się samców;
  - A133 Kulon – monitoring zajęcia stanowiska - dwukrotną wieczorną (od zmierzchu do ok. 3 godzin po nim) kontrola w terminie 25 kwietnia - 5 maja oraz 1-10 czerwca połączona ze stymulacją głosową;
  - A151 Batalion (populacja lęgowa) – w przypadku wykrycia stanowiska lęgowego dokładna (trasy przejścia co ok. 200 m) piesza penetracja terenu w celu wykrycia gniazdujących samic;
  - A154 Dubelt – monitoring liczebności - penetracja terenu prowadzona wieczorem (od zachodu słońca do ok. 2 godzin po nim), ew. krótko o świcie (nasłuchy połączone ze stymulacją głosową w optymalnych płatach siedlisk), 2 kontrole w odstępie ok. 10 dni: 10 - 20 maja oraz 25 maja - 5 czerwca
  - A231 Kraska – w przypadku wykrycia stanowiska lęgowego 2 kontrole w sezonie: 15 - 31 maja oraz między 25 czerwca a 15 lipca;
  - A409 Cietrzew, A160 Kulik wielki – nie określano działań ochronnych ze względu na planowane usunięcie gatunku ze standardowego formularza danych, spowodowane brakiem stwierdzeń gatunku w obszarze po wstąpieniu Polski do Unii Europejskiej.
3. Dotyczące uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiotach ochrony i uwarunkowaniach ich ochrony:
  - A151 Batalion (populacja lęgowa) – sprawdzenie, czy gatunek gniazduje w obszarze;
  - A154 Dubelt – pełne rozpoznanie rozmieszczenia i liczebności;
  - A231 Kraska – sprawdzenie, czy gatunek gniazduje w obszarze.

Na podstawie analizy dokumentów planistycznych sformułowano wskazania do zmian w istniejących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz studiach uwarunkowań i

kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, dotyczące eliminacji lub ograniczenia zagrożeń wewnętrznych lub zewnętrznych, niezbędnych dla utrzymania lub odtworzenia właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków zwierząt i roślin, dla których wyznaczono obszar.

Sporządzenie planu ochrony dla obszaru Natura 2000 nie jest konieczne. Plan zadań ochronnych jest wystarczającym narzędziem do zapewnienia ochrony przedmiotom ochrony w obszarze Natura 2000.

Granice Obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Narwi PLB140014, przedstawiono w załączniku mapowym oraz opisano w oparciu o punkty wektorowe, dla których podano długość i szerokość geograficzną w układzie PL – 1992.

Zgodnie ze stanowiskiem Ministra Środowiska zawartym w piśmie z dnia 9 stycznia 2014 r. znak DP-074-55/51570/13/KP i z dnia 9 stycznia 2014 r. znak DP-074-56/52041/13/KP, numerowanie zarządzeń regionalnych dyrektorów ochrony środowiska, jest praktyką nie mającą oparcia w obowiązujących przepisach prawnych i nie powinno być stosowane. Zgodnie z art. 15 ustawy z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych (Dz. U. Nr 62, poz. 718), podstawą do ogłoszenia aktu normatywnego lub innego aktu prawnego, jest akt w formie dokumentu elektronicznego, sporządzany w postaci strukturalnych tekstów XML, opatrzony przez upoważniony do wydania aktu organ bezpiecznym podpisem elektronicznym. Celem spełniania przy tworzeniu aktów prawnych wszystkich ustawowych wymogów, został opracowany i wdrożony w życie program Edytor Aktów Prawnych XML, z którego Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie zobowiązany jest korzystać. W trakcie prac nad przygotowaniem wersji elektronicznej projektu zarządzenia, okazało się, że program ten nie przewiduje całkowitego zdjęcia numeracji zarządzeń. Dopuszcza on jedynie możliwość wyłączenia wyświetlania numeru aktu prawnego w zakresie ograniczonym wyłącznie do jego tytułu, natomiast nie usuwa on numeru zarządzenia, jaki wyświetlany jest w sporządzonych do niego załącznikach. W takiej sytuacji, niewidoczny w tytule zarządzenia numer jest automatycznie nadawany w kolejnych załącznikach. W konsekwencji otrzymujemy zarządzenie, w którym nie zdjęto jego numeracji, a jedynie w ograniczonym zakresie przedstawiono jej wyświetlanie. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie zgłosił telefonicznie ten problem w dniu 27 stycznia 2014 r. do ABC PRO, firmy odpowiadającej za jakość techniczną Edytor Aktów Prawnych XML. Zgłoszenie zostało przyjęte i zakwalifikowane, jako błąd programu, w zakresie którego program zostanie poprawiony. Z chwilą, kiedy ABC PRO wyeliminuje ten błąd, Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie, zgodnie ze stanowiskiem Ministra Środowiska, zaprzestanie numerowania publikowanych w dzienniku urzędowym zarządzeń.

W związku z wydaniem zarządzenia w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Środkowej Wisły PLB140004 przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie oraz Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Lublinie, nadanie zarządzeniu jednego wspólnego numeru, ze względu na prowadzenie, przez poszczególne RDOŚ odrębnych rejestrów aktów prawa, jest niemożliwe. Wobec powyższego, numeracja zarządzenia jest różna w poszczególnych dyrekcjach.

W ramach opracowywania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Narwi PLB140014, Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie, zapewnił możliwość wszystkim zainteresowanym udziału w pracach związanych ze sporządzaniem przedmiotowego projektu.

Na podstawie § 2 pkt 3 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 r. w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 (Dz. U. Nr 34, poz. 186 z późn. zm), Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie, obwieszczeniem z dnia 6 kwietnia 2012 r. znak: WPN-II.6320.09.2012.JS podał do publicznej wiadomości informację o zamiarze przystąpienia do opracowania planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Narwi PLB140014.

Zawiadomienie ogłoszono w sposób zwyczajowo przyjęty w siedzibie organów właściwych w sprawie oraz wywieszono na tablicy ogłoszeń w siedzibie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie oraz Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku.

Następnie, zgodnie z art. 3 ust. 1 pkt 11 oraz art. 39 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, w postępowaniu, którego przedmiotem jest sporządzenie

projektu, Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie podał do publicznej wiadomości informację o przystąpieniu do opracowania planu zadań ochronnych dla ww. obszaru Natura 2000. Ogłoszenie wywieszono w siedzibie Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Warszawie i Białymstoku, zamieszczone w BIP, przekazane do jednostek samorządu terytorialnego, w terminach zgodnych z obowiązującym prawem oraz ogłoszono poprzez informację zamieszczoną w prasie lokalnej: Tygodnik Pułtowski (nr 20 z 17 maja 2012 r.), Nowy Wyszowskiak (nr 20 z 15 maja 2012 r.), Tygodnik w Ostrowi (nr 20 z 15 maja 2012 r.).

Umożliwienie zainteresowanym osobom i podmiotom prowadzącym działalność w obrębie siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000, udziału w pracach związanych ze sporządzaniem tego projektu, zapewniono również poprzez organizację cyklu spotkań warsztatowych. W ramach prac nad sporządzaniem planu zadań ochronnych utworzono Zespół Lokalnej Współpracy (ZLW), w którego skład weszli przedstawiciele: Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Warszawie, Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Białymstoku, Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie, Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Olsztynie, Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Warszawie, Nadleśnictwa Ostrołęka, Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, Starostwa Powiatowego w Makowie Mazowieckim, Urzędu Gminy Lelis.

Zorganizowane zostały 3 spotkania robocze, w trakcie których dokonywano ustaleń dotyczących poszczególnych etapów (modułów) sporządzania projektu planu zadań ochronnych. Spotkanie pierwsze odbyło się 12 grudnia 2012 r. w sali konferencyjnej Urzędu Miejskiego w Pułtusku. W spotkaniu uczestniczyło 18 osób. Spotkanie drugie odbyło się 14 marca 2013 r. w sali konferencyjnej Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego w Warszawie, Delegatura w Ostrołęce. W spotkaniu uczestniczyły 24 osoby. Trzecie spotkanie odbyło się 9 maja 2013 r. w siedzibie Nadleśnictwa Łomża. W spotkaniu uczestniczyło 18 osób.

Wyniki poszczególnych etapów prac, w formie szablonu dokumentacji projektu planu zadań ochronnych obszaru Natura Dolina Dolnej Narwi PLB140014, zamieszczono na Platformie Informacyjno – Komunikacyjnej (PIK), prowadzonej przez Generalną Dyrekcję Ochrony Środowiska (pzo.gdos.gov.pl).

W ramach przeprowadzonych konsultacji społecznych projekt zarządzenia, celem zapewnienia możliwości udziału społeczeństwa na zasadach i w trybie określonym w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko został wyłożony w siedzibie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie.

O wyłożeniu projektu zarządzenia w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Narwi PLB140014 Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie poinformował Obwieszczeniem z dnia 29 listopada 2013r. znak: WPN-II.6320.89.2013.JS, które zostało ogłoszone w sposób zwyczajowo przyjęty w siedzibie organów właściwych w sprawie oraz wywieszono na tablicy ogłoszeń w siedzibie RDOŚ w Warszawie oraz RDOŚ w Białymstoku.

W ramach przeprowadzonego postępowania z udziałem społeczeństwa uwagi i propozycje zmian do wyłożonego projektu w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Narwi PLB140014 wnieśli:

1. Regionalny Dyrektor Lasów Państwowych w Warszawie pismem z dnia 18 grudnia 2013 r. znak ZO-7025-2/35/2013/8632. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie po przeanalizowaniu wniesionych uwag ustalił, iż:

- uwagę „*Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Warszawie wnioskuję o zamieszczenie szacunku kosztów realizacji działań ochronnych również w zarządzeniu Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska*” – **uznaje się za pozbawioną uzasadnienia i nie znajduje się podstaw do naniesienia w tym zakresie zmian w projekcie planu zadań ochronnych.** Wpływ ustalonej planem zadań ochronnych regulacji na sektor finansów i sposób jego finansowania zostaje przedstawiony w sporządzonej do projektu planu zadań ochronnych Ocenie Skutków Regulacji (OSR). Ocena Skutków Regulacji jest częścią uzasadnienia, które w odróżnieniu od projektu zarządzenia, nie podlega publikacji i procedurze udziału społeczeństwa.

- uwagę „W projekcie zarządzenia oraz w dokumentacji nie podano numerów działek ewidencyjnych objętych działaniami ochronnymi. Lokalizacje zabiegów precyzują jedynie załączniki nr 6-13 do projektu zarządzenia, jednak również i tam nie wskazano numerów działek ewidencyjnych, a wyłącznie poglądowo przedstawiono obszar objęty działaniami ochronnymi. W związku z powyższym RDLP w Warszawie wnioskuje o wskazanie listy działek ewidencyjnych objętych zabiegami ochronnymi. Jedynie odniesienie się do konkretnych lokalizacji, w tym przypadku działek ewidencyjnych, da zainteresowanym stronom możliwość ustosunkowania się do zaproponowanego działania ochronnego. Ponieważ zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska jest aktem prawa miejscowego, powinno wyczerpująco regulować daną materię sprawy, a więc w tym przypadku, dawać stronom zainteresowanym, precyzyjne wskazówki czego dotyczy i w jakim zakresie dotyka ich samych. Nie podając precyzyjnie lokalizacji zabiegu zarządzenia nie spełnia tego podstawowego warunku.” **uznaje się za pozbawioną uzasadnienia i nie znajduje się podstaw do naniesienia w tym zakresie zmian w projekcie planu zadań ochronnych.** Wskazanie na mapach w załącznikach graficznych dokładnych granic terenów objętych konkretnymi działaniami jest wystarczające do ich zlokalizowania. Numery działek ewidencyjnych mogą ulegać zmianie wskutek np. dokonywanych podziałów, a ponadto czasem działania ochronne są ograniczone tylko do części działek ewidencyjnych. W związku z tym uznano, iż przedstawienie lokalizacji działań ochronnych poprzez zobrazowanie ich na mapie jest najlepszym rozwiązaniem. Dodatkowo w celu bardziej precyzyjnego określenia lokalizacji działań na załącznikach graficznych umieszczono granice działek ewidencyjnych.

- uwagę do załącznika nr 3 „W punkcie nr 7, dotyczącym ochrony gągoła *Bucephala clangula*, jako zagrożenie potencjalne, opisano „wycinkę lasu”, „wyręb starych drzewostanów oraz pojedynczych drzew dziuplastych (żywych i martwych) prowadzi do utraty siedlisk gniazdowych”. RDLP w Warszawie wnioskuje o preredagowanie zapisu i pozostawienie do w brzmieniu „wyręb starych drzewostanów oraz pojedynczych drzew może doprowadzić do utraty siedlisk gniazdowych”. Wycięcie pojedynczego drzewa nie zawsze musi się wiązać z utratą odpowiedniego siedliska dla tego gatunku.” – **należy uznać za słuszną i w tym zakresie poprawić projekt planu zadań ochronnych.** Zapis ten otrzyma brzmienie: „wyręb starych drzewostanów oraz pojedynczych drzew może doprowadzić do utraty siedlisk gniazdowych”.

- uwagę do załącznika nr 3 „W odniesieniu do dwóch gatunków: cietrzewia *Lyrurus tetrix* oraz kulika wielkiego *Numenius arquata* wskazano, że informacje o ich występowaniu zostaną zweryfikowane w trakcie obowiązywania planu zadań ochronnych. W przypadku gdy w efekcie uzupełnienia wiedzy, zapadnie decyzja o zmianie PZO, należy zapewnić możliwość udziału społeczeństwa w formułowaniu zadań ukierunkowanych na ochronę tych gatunków. „tradycyjna procedura” konsultowania PZO dopuszcza bardzo szeroki udział stronom zainteresowanych, podczas planowania działań już w trakcie obowiązywania PZO, wkład ten wydaje się być zagrożony. Mając na uwadze powyższe RDLP w Warszawie wnioskuje o zaproponowanie odpowiedniego schematu postępowania, zabezpieczającego możliwość uczestnictwa w projektowaniu działań ochronnych stronom zainteresowanym. Zapis zapewniający udział stronom zainteresowanym w formułowaniu działań ochronnych powinien znaleźć się w treści zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska.” **uznaje się za pozbawioną uzasadnienia i nie znajduje się podstaw do naniesienia w tym zakresie zmian w projekcie planu zadań ochronnych.** W przypadku dokonywania zmiany planu zadań ochronnych, zgodnie z art. 28 ust. 9 ustawy z dnia 10 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody koniecznym jest umożliwienie zainteresowanym osobom i podmiotom prowadzącym działalność w obrębie siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000, udział w pracach związanych ze sporządzeniem tego projektu. Sporządzający projekt planu zadań ochronnych zapewnia również możliwość udziału społeczeństwa w postępowaniu. W związku z innymi uwagami, co zostało wyjaśnione w dalszej części, zapis do którego odnosi się powyższa uwaga został preredagowany.

- uwagę do załącznika nr 3 „W punkcie 30, odnoszącym się do ochrony kraski *Coracias garrulus*, jako jedno z zagrożeń istniejących wskazano „XE zagrożenia i naciska spoza terytorium UE”. Sformułowania to jest niejasne, w związku z powyższym Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Warszawie wnosi o preredagowanie zapisu.” **uznaje się za pozbawioną uzasadnienia i nie znajduje się podstaw do naniesienia w tym zakresie zmian w projekcie planu zadań ochronnych.** Opis zagrożenia („Odstrzały

na trasie migracji i pogorszenie jakości siedlisk na zimowiskach prowadzą do fizycznej eliminacji osobników z populacji”) znajduje się w ostatniej kolumnie tabeli.

- uwagę do załącznika nr 4 „W punktach 20 i 30, przedstawiono cele działań ochronnych, odpowiednio dla dubelta *Gallinago media* i kraski *Coracias garrulus*. W obu przypadkach wskazano, że zasoby przedmiotu ochrony są w pełni rozpoznane i w dobrym stanie”. Stwierdzenie to nie jest spójne z dokumentacją oraz załącznikiem nr 5, gdzie w części „działania dotyczące uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiotach ochrony i uwarunkowaniach ich ochrony” w punktach 29 i 30, w kolumnie „działanie ochronne zaplanowano odpowiednio „pełne rozpoznanie rozmieszczenia i liczebności” dla dubelta oraz „sprawdzenie czy gatunek gniazduje w obszarze” dla kraski. Ze względu na powyższe RDLP w Warszawie wnosi o przeredagowanie zapisów charakteryzujących cele działań ochronnych.” – **należy uznać za słuszną i w tym zakresie poprawić projekt planu zadań ochronnych.** Użyte sformułowanie błędnie sugeruje, że sytuacja gatunków jest w pełni rozpoznana i znajduje się w dobrym stanie. Z tego względu zapis zostanie zmieniony na następujący: „Przeprowadzenie pełnego rozpoznania zasobów gatunku i zachowanie ich w dobrym stanie”.

- uwagę do załącznika nr 5 „W załączniku określono „działania ochronne ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie i obszarów ich wdrażania”. Sformułowanie, w wielu przypadkach, podmiotu odpowiedzialnego, jako „Właściciela lub posiadacza obszaru na podstawie porozumienia zawartego z organem sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000 albo na podstawie zobowiązania podjętego w związku z korzystaniem z programów wsparcia z tytułu dochodowości, a w odniesieniu do gruntów stanowiących własność Skarbu Państwa lub własność jednostek samostanowienia terytorialnego zarządcę nieruchomości w związku z wykonawstwem obowiązków z zakresu ochrony środowiska na podstawie przepisów prawa albo w przypadku braku tych przepisów na podstawie porozumienia zawartego z organem sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000”, w przekonaniu Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Warszawie jest zbyt ogólne, a właściwa identyfikacja podmiotu odpowiedzialnego za realizację zadań nastręcza wielu problemów. Brak skonkretyzowanego podmiotu odpowiedzialnego za realizację działań ochronnych, co w konsekwencji może zagrozić ich nie wykonaniem. W związku z powyższym RDLP w Warszawie wskazuje, jako kwestię kluczową dla przyszłej realizacji zadań ochronnych, uwzględnienie w załączniku nr 5 do projektu zarządzenia konkretnego podmiotu odpowiedzialnego za wykonanie działań.” **uznaje się za pozbawioną uzasadnienia i nie znajduje się podstaw do naniesienia w tym zakresie zmian w projekcie planu zadań ochronnych.** Przedmiotowe sformułowanie wynika z wytycznych Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska (pismo z dnia 28 marca 2011 r. znak DON WP.082.1.7. 2011.jb), zgodnie z którymi: „tego rodzaju zapis wyczerpuje katalog podmiotów odpowiedzialnych za wykonanie działań ochronnych, którymi mogą być zarówno osoby fizyczne, jak i prawne, Skarb Państwa czy gminy, a wskazanie ich należy do zakresu prac koniecznych do sporządzenia projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000”.

- uwagę do załącznika nr 5 „W punkcie 2, jako działanie ukierunkowane na ochronę cyranki *Anas querquedula*, płaskonosy *Anas clypeata*, sieweczki rzecznej *Charadrius dubius*, sieweczki obrożnej *Charadrius hiaticula*, dubelta *Gallinago media*, rycyka *Limosa limosa*, krwawodzioba *Tringa totanus*, rybitwy rzecznej *Sterna hirundo* i rybitwy białoczelnej *Sternula albifrons* zaplanowano „redukcję drapieżników – odstrzał lisów, jenotów, norek amerykańskich, szopów praczy oraz wron siwych (...) do odstrzałów nie należy używać ołowianej amunicji śrutowej”. Dla większości z wymienionych przedmiotów ochrony drapieżnictwo zidentyfikowano jako istniejące zagrożenie, w związku z czym należy domniemywać, że stanowi ono istotny problem dla osiągnięcia celu ochrony. W związku z powyższym jako priorytetowe należy traktować skuteczność realizacji działania ochronnego. Wprowadzając do projektu zarządzenia zapis ograniczający zastosowanie śrutu ołowianego do odstrzału wykonawca znacząco osłabi zainteresowanie myśliwych realizacją tego działania ochronnego. Zastosowanie zamienników śrutu ołowianego, takich jak stal, bizmut, miedź czy stopy wiąże się ze znacznie wyższymi kosztami, które wykonawca będzie musiał ponieść. Dodatkowo broń używana przez polskich myśliwych nie jest przystosowana do innego śrutu niż ołowiany (niszczone są lufy broni). W świetle powyższych argumentów Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Warszawie wnosi o przeredagowanie zapisu i pozostawienie do w brzmieniu: „redukcję drapieżników – odstrzał lisów, jenotów, norek amerykańskich, szopów praczy oraz wron siwych (...) do odstrzałów zaleca się używać innej niż ołowiana amunicja śrutowa w sytuacji

zwiększenia jej dostępności”. Ponieważ podstawowym zadaniem tworzonych planów zadań ochronnych jest skuteczna ochrona obszarów Natura 2000, zatem jako kluczowe należy traktować zaplanowanie takich działań które będą brać pod uwagę istniejące ograniczenia techniczne oraz dadzą najlepszy efekt. Wymaganie od wykonawców działań ochronnych używania droższego śrutu, który uszkadza broń jest zaprzeczeniem tego założenia, ponieważ konsekwencją takiego zapisu będzie nie wykonanie działania ochronnego w ogóle.” – **należy uznać za słuszną i w tym zakresie poprawić projekt planu zadań ochronnych.** Z projektu zostanie wykreślony zapis: „Do odstrzałów nie należy używać ołowianej amunicji śrutowej”, który zostanie zastąpiony następującym: „Zaleca się stosowanie amunicji śrutowej innej niż ołowiana o ile nastąpi zwiększenie dostępności tego typu amunicji bezołowiowej”.

- uwagę „Wielokrotnie w załączniku nr 5 pojawia się pojęcie „wymogi uzupełniające”, gdzie doprecyzowane są warunki realizacji działań ochronnych. RDLP w Warszawie prosi o wyjaśnienie pojęcia „wymogi uzupełniające” i uściślenie w jakich okolicznościach wymienione „wymogi” należy spełniać, czy w przypadku wykonywania działań fakultatywnych, czy są to warunki dodatkowe ich względem” Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Warszawie wyjaśnia następująco: zapis ten wynika z terminologii funkcjonującej w Programie Rozwoju Obszarów Wiejskich. Biorąc pod uwagę, że nieznanym jest jeszcze ostateczny kształt przyszłego PROW taki zapis uszczegółowia pewne działania na przyszłość, dając tym samym gwarancję, że wykonane działania będą współgrać z celami działań ochronnych wyznaczonych dla poszczególnych gatunków. Wymogi te należy spełniać w przypadku wykonywania działań fakultatywnych.

- uwagę do załącznika nr 5 „W punkcie 7 dla kulona *Burhinus oedicnemus*, sieweczki rzecznej *Charadrius dubius*, sieweczki obrożnej *Charadrius hiaticula*, dubelta *Gallinago media*, rycyka *Limosa limosa*, krwawodzioba *Tringa totanus*, rybitwy czarnej *Chlidonias niger* oraz rybitwy białoczelnej *Sterna albifrons* zaprojektowano działanie ochronne polegające na „poprawie warunków siedliskowych poprzez ograniczenie płoszenia w sezonie lęgowym, ograniczenie dostępu ludzi z wyjątkiem miejscowych rolników, właścicieli, zarządców terenu oraz służb państwowych w sezonie lęgowym (...) poprzez ustawienie szlabanów na drogach wjazdowych oraz tablic informacyjnych i znaków informujących o zakazie wjazdu”. Zaproponowane rozwiązanie będzie trudne do realizacji ze względów praktycznych. Ustawienie szlabanów na drogach publicznych jest niezgodne z ustawą o drogach publicznych z dnia 21 marca 1985 (Dz.U. 1985 Nr 14 poz. 60 z późniejszymi zmianami), natomiast montaż szlabanów na drogach dojazdowych do nieruchomości będących własnością „miejscowych rolników” czy zarządzających przez określone instytucje bądź osoby fizyczne wiąże się z wyposażeniem ich wszystkich w narzędzie służące do otwierania szlabanu, co przy realizacji może napotkać wiele trudności, chociażby ze względu na identyfikację właściciela, współwłaściciela czy dzierżawcy, którzy mogą chcieć dojechać do swojej nieruchomości. W celu uniknięcia niepotrzebnych konfliktów RDLP w Warszawie sugeruje usunięcie zapisu odnoszącego się do montażu szlabanów i pozostawienie jedynie wskazania o ustawianiu tablic informacyjnych i znaków. Działanie ochronne ograniczone do montażu odpowiednich znaków, w przekonaniu RDLP w Warszawie przyniesie podobny efekt jak szlabany. Korzystający z dróg uzyskają niezbędne informację co do zakazu wstępu na obszar, ewentualnie konieczności odpowiedniego zachowywania się, z zamontowana „przeszkoda” na drodze nie będzie przyczyną niepotrzebnych sporów. Dodatkowo RDLP w Warszawie sugeruje, aby jako podmiot odpowiedzialny za realizację zadania wskazać Regionalną Dyrekcję Ochrony Środowiska w Warszawie. Zdaniem RDLP sami właściciele nieruchomości mogą okazać nie niezainteresowani montażem tablic i znaków.” **należy uznać za słuszną i w tym zakresie poprawić projekt planu zadań ochronnych.** Zdanie rozpoczynające się od „Ograniczenie dostępu ludzi ...” zostanie zastąpione następującym: „Ograniczenie dostępu ludzi (za wyjątkiem miejscowych rolników, właścicieli i zarządców terenu oraz służb państwowych) w sezonie lęgowym tj. od 1 kwietnia do końca lipca, poprzez ustawienie przy drogach wjazdowych tablic informacyjnych i znaków informujących o zakazie wjazdu”. Zapis dotyczący podmiotu odpowiedzialnego za wykonanie zadania pozostanie zmieniony na: „Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Warszawie i Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Białymstoku w porozumieniu z właścicielami lub użytkownikami gruntów”.

2. Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w dniu 19 grudnia 2013 r. za pośrednictwem poczty elektronicznej. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie po przeanalizowaniu wniesionych uwag ustalił, iż:

- uwagę „*Dla więcej niż jednego RDOŚ stosuje się ustęp 8 UoP*” dotyczącą treści zarządzenia „*ust. 5*” – **uwzględniono i w tym zakresie uszczegółowiono treść zarządzenia;**

- uwagę „*Zapis jest niejasny i może skutkować niemożnością zaplanowania właściwych działań ochronnych dla gatunku*” dotyczącą treści załącznika nr 3 do zarządzenia, pkt 10 dotyczący cietrzewia i punkt 22 dotyczący kulika wielkiego „*Do weryfikacji w trakcie obowiązywania planu zadań ochronnych*” **należy uznać za słuszną i w tym zakresie poprawić projekt planu zadań ochronnych.** Powyższy zapis zostanie zastąpiony następującym: „*Nie zidentyfikowano zagrożeń ze względu na planowane usunięcie gatunku ze standardowego formularza danych spowodowane brakiem stwierdzeń gatunku w obszarze po wstąpieniu Polski do Unii Europejskiej*”.

- uwagę „*W SDF jest min 70 par*” dotyczącą treści załącznika nr 4 do zarządzenia, pkt 1 dotyczący łabędzia niemego „*60 par*” – **uznaje się za pozbawioną uzasadnienia i nie znajduje się podstaw do naniesienia w tym zakresie zmian w projekcie planu zadań ochronnych.** W tabeli wymieniono minimalną liczebność populacji, której zachowanie jest jednoznaczne z osiągnięciem celu działań ochronnych. Liczebność łabędzia niemego wynika z przeliczenia danych dotyczących liczebności tego będącego w ekspansji gatunku, w celu oszacowania jego liczebności w roku 2004, tj. w momencie wstąpienia Polski do Unii Europejskiej.

- uwagę „*W SDF jest min. 26 par*” dotyczącą treści załącznika nr 4 do zarządzenia, pkt 2 dotyczący gęgawy „*25 par*” **uznaje się za pozbawioną uzasadnienia i nie znajduje się podstaw do naniesienia w tym zakresie zmian w projekcie planu zadań ochronnych.** W tabeli wymieniono minimalną liczebność populacji, której zachowanie jest jednoznaczne z osiągnięciem celu działań ochronnych. Liczebność gęgawy wynika z przeliczenia danych dotyczących liczebności tego będącego w ekspansji gatunku, w celu oszacowania jego liczebności w roku 2004, tj. w momencie wstąpienia Polski do Unii Europejskiej.

- uwagę „*Zapis jest niedopuszczalny w PZO należy zaplanować chociażby np. utrzymanie siedlisk i przygotowanie projektu reintrodukcji gatunku*” dotyczącą treści załącznika nr 4 do zarządzenia, pkt 10 dotyczący cietrzewia „*do weryfikacji w trakcie obowiązywania planu zadań ochronnych*” **należy uznać za słuszną i w tym zakresie poprawić projekt planu zadań ochronnych.** Powyższy zapis zostanie zastąpiony następującym: „*Nie zidentyfikowano celów działań ochronnych ze względu na planowane usunięcie gatunku ze standardowego formularza danych spowodowane brakiem stwierdzeń gatunku w obszarze po wstąpieniu Polski do Unii Europejskiej*”. Analogiczna sytuacja odnosi się do zapisów dotyczących kulika wielkiego.

- uwagę „*Zapis jest niedopuszczalny w PZO należy zaplanować chociażby np. utrzymanie siedlisk i przygotowanie projektu reintrodukcji gatunku*” dotyczącą treści załącznika nr 4 do zarządzenia, pkt 20 dotyczący dubelta i punkt 30 dotyczący kraski „*Zasoby przedmiotu ochrony w pełni rozpoznane i w dobrym stanie*” **należy uznać za słuszną i w tym zakresie poprawić projekt planu zadań ochronnych.** Użyte sformułowanie błędnie sugeruje, że sytuacja gatunków jest w pełni rozpoznana i znajduje się w dobrym stanie. Z tego względu zapis zostanie zmieniony na następujący: „*Przeprowadzenie pełnego rozpoznania zasobów gatunku i zachowanie ich w dobrym stanie*”.

- uwagę „*Proszę dodać dudka do kolumny przedmiot ochrony*” dotyczącą treści załącznika nr 5 do zarządzenia, w działaniu ochronnym dotyczącym ochrony czynnej siedlisk przyrodniczych, gatunków roślin i zwierząt oraz ich siedlisk oraz związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania, **należy uznać za słuszną i w tym zakresie poprawić projekt planu zadań ochronnych.** Do przedmiotów ochrony objętych działaniem nr 1 zostanie dodany zapis: „*A232 Dudek*”.

- uwagi „*z jakich programów na to działanie może korzystać właściciel?*” dotyczące treści załącznika nr 5 do zarządzenia, w działaniach ochronnych dotyczących ochrony czynnej siedlisk przyrodniczych,

gatunków roślin i zwierząt oraz ich siedlisk oraz związanych z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania oraz „z korzystaniem z programów wsparcia z tytułu dochodowości” Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Warszawie wyjaśnia następująco: przedmiotowe sformułowanie wynika z wytycznych Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska (pismo z dnia 28 marca 2011 r. znak DON WP.082.1.7. 2011.jb), zgodnie z którymi: „tego rodzaju zapis wyczerpuje katalog podmiotów odpowiedzialnych za wykonanie działań ochronnych, którymi mogą być zarówno osoby fizyczne, jak i prawne, Skarb Państwa czy gminy, a wskazanie ich należy do zakresu prac koniecznych do sporządzenia projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000”.

- uwagę dotyczącą braku litery „w” w treści załącznika nr 5 do zarządzenia, w pkt 7 **należy uznać za słuszną i w tym zakresie poprawić projekt planu zadań ochronnych.** Zapis w pkt 7 otrzymuje brzmienie: „Poprawa warunków siedliskowych przez ograniczenie płoszenia w sezonie lęgowym.”

- uwagę „Przyjęta metodyka prowadzenia monitoringu dla wszystkich gatunków jest niezgodna z metodyką GIOŚ. Należy ją dostosować do standardów GIOŚ” dotyczącą treści załącznika nr 5 do zarządzenia, w działaniach dotyczących monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz realizacji celów działań ochronnych **należy uznać za częściowo słuszną i w tym zakresie poprawić projekt planu zadań ochronnych.** W Standardowym Formularzu Danych dla Obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Narwi wymienione są 33 gatunki będące przedmiotami ochrony. Prowadzenie monitoringu w pełnej zgodności ze wskazaniami Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska byłoby tym wypadku bardzo pracochłonne i kosztowne, a ponadto wymagałoby bardzo intensywnej penetracji terenu, co mogłoby negatywnie wpłynąć na populacje ptaków chronionych w obszarze. Przyjęta metodyka monitoringu jest próbą optymalizacji działań w terenie, a jej celem jest zebranie maksimum danych przy zastosowaniu metodyki w jak największym stopniu zbieżnej z propozycjami Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska oraz jednoczesnym ograniczeniu nakładów na prace terenowe. Tym niemniej zapisy dotyczące monitoringu poddano analizie i wprowadzono 2 poprawki. W pkt 16 i 20 termin drugiej kontroli zostanie zmieniony na 5-15 maja, co pozwoli wykonać kontrolę poświęconą liczeniu przelotnych batalionów i lęgowych kaczek w terminie bardziej odpowiednim dla cenzusu kaczek, a jednocześnie tak samo korzystnym w kontekście liczeń batalionów. Odstęp między kontrolami powinien być w tym wypadku nie krótszy niż 12 dni. W pkt 22 zostanie dodana druga kontrola w terminie 20-30 czerwca, co pozwoli na policzenie derkaczy również w drugim terminie sugerowanym przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska.

- uwagę „Zapis nie jest jasny” dotyczącą treści załącznika nr 5 do zarządzenia, pkt 14, „po ponowie” – **należy uznać za słuszną i w tym zakresie poprawić projekt planu zadań ochronnych.** Termin „ponowa” używany przez myśliwych może nie być dla każdego zrozumiały. Zapis ten zostanie zmieniony na następujący: „Jednorazowe tropienia (XII-I) ssaków drapieżnych na transektach w ciągu pierwszej doby po świeżym opadzie śniegu (najlepiej kilkanaście godzin po zakończeniu opadu)”.

- uwagę „Brak terminu liczeń”, dotyczącą treści załącznika nr 5 do zarządzenia, pkt 15, „Działanie coroczne, począwszy od wiosny przed wprowadzeniem odstrzałów” **należy uznać za słuszną i w tym zakresie poprawić projekt planu zadań ochronnych.** W pkt. 15 zostanie dodany zapis „Działanie coroczne w terminie 25 maja-10 czerwca (optymalnie 1-5 czerwca)”.

- uwagę „W metodyce monitoringu ptaków lęgowych GIOŚ druga kontrola wykonywana jest w terminie 1-15 czerwca (szczególnie w okresie 5-10 czerwca)” dotyczącą treści załącznika nr 5 do zarządzenia, w działaniu ochronnym dotyczącym uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiotach ochrony i uwarunkowaniach ich ochrony, w punkcie 28, „5-10 czerwca” **należy uznać za słuszną i w tym zakresie poprawić projekt planu zadań ochronnych.** W pkt. 28 zostanie wprowadzony zapis: „2 kontrole: 15-31 maja oraz 1-15 czerwca (preferowany termin 5-10 czerwca)”.

- uwagę „Metodyka niezgodna ze standardem GIOŚ” dotyczącą treści załącznika nr 5 do zarządzenia, pkt 29, „Pełne rozpoznanie rozmieszczenia i liczebności. Penetracja terenu prowadzona wieczorem (od zachodu słońca do ok. 2 godzin po nim), ew. krótko o świcie (nasłuchy połączone ze stymulacją głosową w optymalnych płatach siedlisk), 2 kontrole w odstępie ok. 10 dni: 10-20 maja oraz 25 maja – 5 czerwca.

Działanie jednorazowe w pierwszych trzech latach obowiązywania planu.” **uznaje się za pozbawioną uzasadnienia i nie znajduje się podstaw do naniesienia w tym zakresie zmian w projekcie planu zadań ochronnych.** Metodyka jest zgodna z instrukcją monitoringu dubelta prowadzonego przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska (<http://monitoringptakow.gios.gov.pl/instrukcje-i-formularze>).

- uwagę „*Metodyka niezgodna ze standardem GIOŚ*” dotyczącą treści załącznika nr 5 do zarządzenia, pkt 30, „*Sprawdzenie, czy gatunek gniazduje w obszarze. Penetracja potencjalnych biotopów (mozaika krajobrazu rolniczego z dużym udziałem pastwisk i zadrzewień, skraje kompleksów leśnych) – 2 całodniowe kontrole w sezonie: 15-31 maja oraz między 25 czerwca a 15 lipca.*” **uznaje się za pozbawioną uzasadnienia i nie znajduje się podstaw do naniesienia w tym zakresie zmian w projekcie planu zadań ochronnych.** Metodyka jest zgodna z instrukcją monitoringu kraski prowadzonego przez GIOŚ (<http://monitoringptakow.gios.gov.pl/instrukcje-i-formularze>).

3. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Białymstoku w dniu 24 grudnia 2013 r., za pośrednictwem poczty elektronicznej. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie po przeanalizowaniu wniesionych uwag ustalił, iż:

- uwagę *Powinien zostać dodany jeszcze zapis „oraz w dzienniku urzędowym województwa podlaskiego”* dotyczącą treści zarządzenia, § 8 „*Zarządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego.*” – **uwzględniono i w tym zakresie uszczegółowiono projekt zarządzenia** wprowadzając zapis „*Zarządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego oraz w Dzienniku Urzędowym Województwa Podlaskiego.*”

- uwagę „*Brzmienie tego zapisu powinno być takie same, jak w treści zarządzenia powyżej*” dotyczącą treści nagłówka załącznika nr 3 do zarządzenia „*Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń dla zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt i ich siedlisk będących przedmiotami ochrony w obszarze Natura 2000*” – **uwzględniono i w tym zakresie uszczegółowiono projekt zarządzenia.** Zapis ten otrzyma brzmienie: „*Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń dla zachowania właściwego stanu ochrony gatunków ptaków i ich siedlisk będących przedmiotami ochrony w obszarze Natura 2000*”.

- uwagę „*Jeśli brak zagrożeń istniejących, to bardziej czytelny będzie zapis w tym miejscu "brak"*” dotyczącą treści załącznika nr 3 do zarządzenia – **uwzględniono i w tym zakresie uszczegółowiono projekt zarządzenia.** W miejsce myślników wstawiono słowo „brak”.

- uwagę „*Co dokładnie oznacza taki zapis? czy np.: brak danych na temat zagrożeń dla tego gatunku? brak danych na temat występowania gatunku w obszarze i konieczność weryfikacji SDF poprzez zmianę oceny populacji na D lub poprzez usunięcie z SDF? Proszę doprecyzować*” dotyczącą treści załącznika nr 3 do zarządzenia, punktu 10, dotyczącą cietrzewia „*Do weryfikacji w trakcie obowiązywania planu zadań ochronnych*” **należy uznać za słuszną i w tym zakresie poprawić projekt planu zadań ochronnych.** Powyższy zapis zostanie zastąpiony następującym: „*Nie zidentyfikowano zagrożeń ze względu na planowane usunięcie gatunku ze standardowego formularza danych spowodowane brakiem stwierdzeń gatunku w obszarze po wstąpieniu Polski do Unii Europejskiej*”.

- uwagę dotyczącą treści załącznika nr 3 do zarządzenia, pkt 21, dotyczącą zastosowania liczby rzymskiej w wyrażeniu „*...Zbyt wczesny termin I pokosu...*” – **uwzględniono i przeredagowano zapis, nadając mu brzmienie „Zbyt wczesny termin pierwszego pokosu”.**

- uwagę „*Co dokładnie oznacza taki zapis? czy np.: brak danych na temat zagrożeń dla tego gatunku? brak danych na temat występowania gatunku w obszarze i konieczność weryfikacji SDF poprzez zmianę oceny populacji na D lub poprzez usunięcie z SDF? Proszę doprecyzować*” dotyczącą treści załącznika nr 3 do zarządzenia, pkt 22, dotyczącą kulika wielkiego „*Do weryfikacji w trakcie obowiązywania planu zadań ochronnych*” **należy uznać za słuszną i w tym zakresie poprawić projekt planu zadań ochronnych.** Powyższy zapis zostanie zastąpiony następującym: „*Nie zidentyfikowano zagrożeń ze*

względu na planowane usunięcie gatunku ze standardowego formularza danych spowodowane brakiem stwierdzeń gatunku w obszarze po wstąpieniu Polski do Unii Europejskiej”.

- uwagę „*Co dokładnie oznacza taki zapis? czy np.: brak danych na temat zagrożeń dla tego gatunku? brak danych na temat występowania gatunku w obszarze i konieczność weryfikacji SDF poprzez zmianę oceny populacji na D lub poprzez usunięcie z SDF? Proszę doprecyzować*” dotyczącą treści załącznika nr 4 do zarządzenia, pkt 10, dotyczącą cietrzewia „*Do weryfikacji w trakcie obowiązywania planu zadań ochronnych*” – **należy uznać za słuszną i w tym zakresie poprawić projekt planu zadań ochronnych.** Powyższy zapis zostanie zastąpiony następującym: „Nie zidentyfikowano celów działań ochronnych ze względu na planowane usunięcie gatunku ze standardowego formularza danych, spowodowane brakiem stwierdzeń gatunku w obszarze po wstąpieniu Polski do Unii Europejskiej”.

- uwagę „*Zapis jest mało precyzyjny - objęcie jaką ochroną? o jakie dokładnie stanowisko chodzi?*” dotyczącą treści załącznika nr 4 do zarządzenia, pkt 14, dotyczącą kulona „*Objęcie ochroną stanowiska sąsiadującego z Doliną Dolnej Narwi.*” – Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Warszawie wyjaśnia: zapis dotyczący lokalizacji nie może być zbyt precyzyjny, gdyż dotyczy prawdopodobnie ostatniego znanego stanowiska kulona w Polsce. Podanie szczegółowej lokalizacji niesłoby za sobą ryzyko wzmożonej penetracji tego terenu przez obserwatorów/fotografów ptaków, a w konsekwencji płoszenie ptaków. Objęcie ochroną oznacza przyłączenie tego terenu do obszaru Natura 2000, co zostało opisane w szablonie dokumentacji PZO.

- uwagę „*czy nie lepszy będzie zapis: "utrzymanie aktualnego dobrego stanu populacji gatunku?"*” dotyczącą treści załącznika nr 4 do zarządzenia, pkt 20, dotyczącą dubelta „*Zasoby przedmiotu ochrony w pełni rozpoznane i w dobrym stanie*” **należy uznać za słuszną i w tym zakresie poprawić projekt planu zadań ochronnych.** Użyte sformułowanie błędnie sugeruje, że sytuacja gatunków jest w pełni rozpoznana i znajduje się w dobrym stanie, gdy tymczasem zapis w tabeli opisuje stan docelowy. Z tego względu, dla lepszego zrozumienia zapis zostanie zmieniony na następujący: „Przeprowadzenie pełnego rozpoznania zasobów gatunku i zachowanie ich w dobrym stanie”.

- uwagę „*Co dokładnie oznacza taki zapis? czy np.: brak danych na temat zagrożeń dla tego gatunku? brak danych na temat występowania gatunku w obszarze i konieczność weryfikacji SDF poprzez zmianę oceny populacji na D lub poprzez usunięcie z SDF? Proszę doprecyzować*” dotyczącą treści załącznika nr 4 do zarządzenia, pkt 22, dotyczącą kulika wielkiego „*Do weryfikacji w trakcie obowiązywania planu zadań ochronnych*” **należy uznać za słuszną i w tym zakresie poprawić projekt planu zadań ochronnych.** Powyższy zapis zostanie zastąpiony następującym: „Nie zidentyfikowano celów działań ochronnych ze względu na planowane usunięcie gatunku ze standardowego formularza danych, spowodowane brakiem stwierdzeń gatunku w obszarze po wstąpieniu Polski do Unii Europejskiej”.

- uwagę „*czy nie lepszy będzie zapis: "utrzymanie aktualnego dobrego stanu populacji gatunku?"*” dotyczącą treści załącznika nr 4 do zarządzenia, pkt 30, dotyczącą kraski „*Zasoby przedmiotu ochrony w pełni rozpoznane i w dobrym stanie*” **należy uznać za słuszną i w tym zakresie poprawić projekt planu zadań ochronnych.** Użyte sformułowanie błędnie sugeruje, że sytuacja gatunków jest w pełni rozpoznana i znajduje się w dobrym stanie, gdy tymczasem zapis w tabeli opisuje stan docelowy. Z tego względu, dla lepszego zrozumienia zapis ten zostanie zmieniony na następujący: „Przeprowadzenie pełnego rozpoznania zasobów gatunku i zachowanie ich w dobrym stanie”.

- uwagę „*co ma dudek z tym wspólnego?*” dotyczącą treści załącznika nr 5 do zarządzenia, pkt 1 Działania ochronne: „*oraz żerowisk dudka*” Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Warszawie wyjaśnia: część działań ochronnych polegających na usuwaniu krzewów będzie zlokalizowana na suchych, piaszczystych pastwiskach stanowiących zarówno siedlisko lęgowe siewczek i rybitwy białoczelnej jak i żerowisko dudka.

- uwagę „*sugeruję w ogóle zrezygnować w tym działaniu z usuwania jałowca w części pokrywającej się z obszarem Ostoja Narwiańska. PZO dla obszaru Ostoja Narwiańska nie wskazuje wszystkich płatów jałowczysk, bo w ramach prac nad PZO nie było pełnej inwentaryzacji*” dotyczącą przeredagowania

treści załącznika nr 5 do zarządzenia, pkt 1 Działania ochronne: „*Jałowców nie należy usuwać w miejscach wskazanych w Planie Zadań Ochronnych dla SOO Ostoja Narwiańska PLH200024 jako płaty siedliska „Zarośla jałowca pospolitego na wrzosowiskach lub murawach nawapiennych” uznaje się za częściowo słuszną i w tym zakresie uzupełnia się projekt planu zadań ochronnych.* Rezygnacja z usuwania jałowców niesłaby ze sobą ryzyko dalszego zarastania pastwisk stanowiących cenne łągowiska ptaków siewkowych oraz żerowiska dudka. Taki stan rzeczy zagrażałby utrzymaniu/przywróceniu właściwego stanu ochrony niektórych gatunków. Zgodnie z publikacją Głównego Inspektora Ochrony Środowiska „Monitoring siedlisk przyrodniczych. Przewodnik metodyczny, część druga” zarośla jałowca rozwijające się na murawach napiaskowych nie są zaliczane do siedliska „Zarośla jałowca pospolitego na wrzosowiskach lub murawach nawapiennych”. Taka sytuacja ma prawdopodobnie miejsce w większości przypadków zarastających pastwisk nadnarwiańskich, gdzie w przeszłości występowały rzadko rosnące jałowce, ale nie wrzosowiska. Należy przy tym zaznaczyć, że planowana wycinka dotyczyłaby tylko okazów jałowca niższych niż 1 m, co nie powinno znacząco wpłynąć na stan ochrony ewentualnych, niezinventaryzowanych jeszcze płatów siedliska „Zarośla jałowca pospolitego na wrzosowiskach lub murawach nawapiennych”. Dla lepszego zabezpieczenia ew. niezinventaryzowanych jeszcze płatów tego siedliska zdanie „*Jałowców nie należy usuwać w miejscach wskazanych w Planie Zadań Ochronnych dla SOO Ostoja Narwiańska PLH200024 jako płaty siedliska „Zarośla jałowca pospolitego na wrzosowiskach lub murawach nawapiennych”* zostanie uzupełnione o zapis: „*oraz w miejscach występowania wrzosu*”.

- uwagę „*Lokalizacja działania została przedstawiona tylko na załącznikach graficznych. Czy to nie jest za mało precyzyjne wskazanie obszaru wdrażania? Czy nie można dołączyć do zarządzenia załącznika w postaci zestawienia działek ewidencyjnych? Zarządzenie stanie się obszerniejsze ale bardziej czytelne*”, dotyczącą treści załącznika nr 5 do zarządzenia, w pkt 1 Obszar wdrażania: „*Zarastające pastwiska i łąki - zgodnie z załącznikiem graficznym nr 9*” **uznaje się za częściowo słuszną i w tym zakresie wnosi się uzupełnienie do projektu planu zadań ochronnych.** Wskazanie na mapach w załącznikach graficznych dokładnych granic terenów objętych konkretnymi działaniami jest wystarczające do ich zlokalizowania. Numery działek ewidencyjnych mogą ulegać zmianie wskutek np. dokonywanych podziałów, a ponadto czasem działania ochronne są ograniczone tylko do części działek ewidencyjnych. W celu bardziej precyzyjnego wskazania lokalizacji działań na załącznikach graficznych zostaną dodane granice działek ewidencyjnych.

- uwagę „*w tym miejscu wskazujemy podmiot odpowiedzialny za wykonanie zadania powinno być: Właściciel lub zarządca terenu. W przypadku gdy jest to nadleśnictwo to należy wskazać konkretne nadleśnictwo w przypadku gmin to samo. To nie jest miejsce na wskazywanie zasad finansowania działań ochronnych. Uwaga do całej tabeli*” dotyczącą treści załącznika nr 5 do zarządzenia, w działaniach ochronnych w punktach: 1 oraz 4-7: „*Właściciel lub posiadacz obszaru na podstawie porozumienia zawartego z organem sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000 albo na podstawie zobowiązania podjętego w związku z korzystaniem z programów wsparcia z tytułu dochodowości...*” **uznaje się za pozbawioną uzasadnienia i nie znajduje się podstaw do naniesienia w tym zakresie zmian w projekcie planu zadań ochronnych.** Przedmiotowe sformułowanie wynika z wytycznych Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska (pismo z dnia 28 marca 2011 r. znak DON WP.082.1.7. 2011.jb), zgodnie z którymi: „*tego rodzaju zapis wyczerpuje katalog podmiotów odpowiedzialnych za wykonanie działań ochronnych, którymi mogą być zarówno osoby fizyczne, jak i prawne, Skarb Państwa czy gminy, a wskazanie ich należy do zakresu prac koniecznych do sporządzenia projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000*”.

- uwagę „*Jesteśmy w stanie określić poziom redukcji? np. docelowo 100% w obszarze, lub wielkość rocznych odstrzałów?*” dotyczącą treści załącznika nr 5 do zarządzenia, pkt 2 Działania ochronne: „*Redukcja drapieżników - odstrzał lisów, jenotów, norek amerykańskich, szopów pracy oraz wron siwych*” – **należy uznać za słuszną i w tym zakresie poprawić projekt planu zadań ochronnych.** Pkt 2 zostanie uzupełniony o zapis: „*Poziom redukcji – 100% drapieżników stwierdzonych w terenie*”. Taki zapis jest konieczny wobec braku zebranych w sposób naukowy danych o liczebności drapieżników na tym terenie. Biorąc pod uwagę stosunkowo niewielki obszar na którym będą prowadzone odstrzały, zaplanowany poziom pozyskania nie doprowadzi do całkowitego zaniku ssaków drapieżnych i wrony

siwej na tym terenie, ale sprowadzi ich zagęszczenia do stanu niskiego przy którym osiągną one sukces łęgowy zapewniający odbudowę/utrzymanie liczebności populacji łęgowej.

- uwagę dotyczącą dodania Polskiego Związku Łowieckiego jako podmiotu odpowiedzialnego za wykonanie zadania do treści załącznika nr 5 do zarządzenia, pkt 1 Podmiot odpowiedzialny za wykonanie: „*Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Warszawie i Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Białymstoku w porozumieniu z lokalnymi kołami łowieckimi*” **należy uznać za słuszną i w tym zakresie poprawić projekt planu zadań ochronnych.** Zapis ten zostanie zmieniony na następujący: „Polski Związek Łowiecki, lokalne koła łowieckie oraz osoby uprawnione do wykonywania polowań w porozumieniu z Regionalną Dyrekcją Ochrony Środowiska w Warszawie oraz Regionalną Dyrekcją Ochrony Środowiska w Białymstoku”.

- uwagę „*RDOŚ w Białymstoku nie używa tego zapisu wpisujemy konkretne działania wynikające z aktualnego PROW. Wiemy że po wprowadzeniu nowego PROW może się okazać konieczność zmiany zarządzenia ale trudno uważamy że rolnik po wzięciu zarządzenia ustanawiającego pzo do ręki powinien dokładnie wiedzieć co ma robić na swojej działce a nie szukać co jest w PROW czy jeszcze w jakimś innym dokumencie. Uwaga do wszystkich zadań odwołujących się do PROW. Do rozważenia.*” dotyczącą treści załącznika nr 5 do zarządzenia, w pkt 4-6 Działania ochronne: „*Użytkowanie kośne lub pastwiskowe zgodne z wymogami odpowiedniego pakietu rolnośrodowiskowego w ramach obowiązującego Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich, ukierunkowanego na ochronę ptaków siewkowych (działanie fakultatywne)*” **uznaje się za pozbawioną uzasadnienia i nie znajduje się podstaw do naniesienia w tym zakresie zmian w projekcie planu zadań ochronnych.** Wpisanie konkretnych działań na obecnym etapie, kiedy kształt pakietów rolnośrodowiskowych nie jest jeszcze znany mogłoby skutkować koniecznością zmiany zarządzenia, a co za tym idzie opóźnieniami w realizacji działań ochronnych. Taka sytuacja mogłaby z kolei skutkować nie osiągnięciem celów działań ochronnych w przyszłości.

- uwagę „*Taki zapis nie jest czytelny. Skąd właściciel ma wiedzieć, czy jego działka leży tylko w Dolinie Dolnej Narwi, czy jednocześnie w Ostoi Narwiańskiej, i jakie w związku z tym działania należy realizować? Proponuję wyraźnie rozdzielić w tym działaniu, na których działkach powinno być realizowane działanie polegające na utrzymaniu siedlisk ptaków, a na których działkach należy realizować zapisy z PZO dla obszaru Ostoja Narwiańska. Uwaga do analogicznych zapisów w całej tabeli*” dotyczącą treści załącznika nr 5 do zarządzenia, w pkt 4-6 Działania ochronne: „*Na działkach objętych działaniami w ramach Planu Zadań Ochronnych dla SOO Ostoja Narwiańska PLH200024 działania należy prowadzić w sposób wskazany przez ten dokument.*” **uznaje się za pozbawioną uzasadnienia i nie znajduje się podstaw do naniesienia w tym zakresie zmian w projekcie planu zadań ochronnych.** Wiedzę o granicach obszarów Natura 2000 właściciel może uzyskać z zarządzeń, odpowiednich stron internetowych, a także od doradców lub ekspertów rolnośrodowiskowych. Proponowany zapis w zasadzie rozstrzyga które działania należy realizować w przypadku, gdy na działce zaplanowano działania w zarządzeniach do obu obszarów. Rozdzielenie tych działań nie jest więc konieczne.

- uwagę „*Czytelnie było by rozdzielić działania wynikające z tego pzo od tych z pzo dla ostoi narwiańskiej*” dotyczącą treści załącznika nr 5 do zarządzenia, pkt 4 Obszar wdrażania: „*Łąki i pastwiska - zgodnie z załącznikiem graficznym nr 7*” – **uznaje się za pozbawioną uzasadnienia i nie znajduje się podstaw do naniesienia w tym zakresie zmian w projekcie planu zadań ochronnych.** Proponowany zapis w zasadzie rozstrzyga które działania należy realizować w przypadku, gdy na działce zaplanowano działania w zarządzeniach do obu obszarów. Rozdzielenie tych działań nie jest więc konieczne.

- uwagę „*To nie jest wskazanie lokalizacji działania, należy wskazać konkretnie na których drogach mają być ustawione szlabany, ilość szlabanów i sprawdzić właściciela drogi (osoba prywatna, gmina, powiat...).* Należy orientacyjnie wskazać ilość tablic koniecznych do ustawienia” dotyczącą treści załącznika nr 5 do zarządzenia, pkt 7 Obszar wdrażania: „*Nadrzeczne pastwiska - zgodnie z załącznikiem graficznym nr 10*” – **uznaje się za pozbawioną uzasadnienia i nie znajduje się podstaw do naniesienia**

w tym zakresie zmian w projekcie planu zadań ochronnych. Zapis dotyczący ustawiania szlabanów został wycofany z zarządzenia w wyniku uwzględnienia uwag Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Warszawie. Wskazanie granic terenu, na którym planuje się ograniczenie dostępu ludzi w sezonie lęgowym jest działaniem właściwym, gdyż umożliwi podmiotowi odpowiedzialnemu realizację działania. Dzięki temu np. policja uzyska wiedzę na jakim obszarze w sezonie lęgowym nie powinni poruszać się np. turyści czy wycieczkowicze. Wskazanie konkretnych punktów lokalizacji znaków i tablic informacyjnych nastąpi po porozumieniu organu sprawującego nadzór nad obszarem z właścicielami/zarządcami gruntów.

- uwagę „*Dlaczego to działanie ochronne zostało ograniczone tylko do tego obszaru?*” dotyczącą treści załącznika nr 5 do zarządzenia, w pkt 8 Obszar wdrażania: „*Łąki i pastwiska w zmeliorowanej części doliny między Łomżą, Nw. Kupiskami, Szablakiem i Jednaczewem oraz koło wsi Dębniaki - zgodnie z załącznikiem graficznym nr 11*” Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Warszawie wyjaśnia następująco: działanie to zostało ograniczone do terenów zmeliorowanych torfowisk, które w przedmiotowym obszarze Natura 2000 występują tylko na terenie województwa podlaskiego.

- uwagę dotyczącą „*uwzględnienia terminu realizacji działania*” w treści załącznika nr 5 do zarządzenia, w punkcie 11 Działania ochronne **należy uznać za słuszną i w tym zakresie poprawić projekt planu zadań ochronnych.** Punkt 11 zostanie uzupełniony o zapis: „Działanie jednorazowe, rozpoczęcie działania w pierwszych trzech latach obowiązywania planu zadań ochronnych”.

- uwagę dotyczącą dodania policji do podmiotów odpowiedzialnych za wykonanie zadania, do treści załącznika nr 5, pkt 13 Podmiot odpowiedzialny za wykonanie: „*Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Warszawie i Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Białymstoku*” **należy uznać za słuszną i w tym zakresie poprawić projekt planu zadań ochronnych.** Do podmiotów odpowiedzialnych za wykonanie zadania zostanie dodana policja.

- uwagę „*Co dokładnie oznacza taki zapis? czy np.: brak danych na temat zagrożeń dla tego gatunku? brak danych na temat występowania gatunku w obszarze i konieczność weryfikacji SDF poprzez zmianę oceny populacji na D lub poprzez usunięcie z SDF? Proszę doprecyzować*” dotyczącą treści załącznika nr 5 do zarządzenia, w pkt 27 „*Do weryfikacji w trakcie obowiązywania planu zadań ochronnych*” **należy uznać za słuszną i w tym zakresie poprawić projekt planu zadań ochronnych.** Powyższy zapis zostanie zastąpiony następującym: „Nie określano działań ochronnych ze względu na planowane usunięcie gatunku ze standardowego formularza danych, spowodowane brakiem stwierdzeń gatunku w obszarze po wstąpieniu Polski do Unii Europejskiej”.

4. Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Warszawie pismem z dnia 23 grudnia 2013 r. znak ZKP-400/294/13. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie po przeanalizowaniu wniesionych uwag ustalił, iż:

- uwagę „*Informujemy, że zapis art. 36 ustawy o ochronie przyrody (Dz. U. 2009.151.1220 z późn. zm.) mówi, że na obszarach Natura 2000, z zastrzeżeniem ust. 2 nie podlega ograniczeniu działalność związana z utrzymaniem urzędzeń i obiektów służących bezpieczeństwu przeciwpowodziowemu oraz działalność gospodarcza, rolna, leśna, łowiecka i rybacka a także amatorski potów ryb jeżeli nie oddziałuje znacząco negatywnie na cele ochrony obszaru Natura 2000.*” Uznano za zgodną z obowiązującym prawem. Projekt planu zadań ochronnych nie narusza ustaleń zawartych w art. 36 ustawy o ochronie przyrody.

- uwagę „*Projekty planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 związanych z dolinami rzecznyymi, których obszary zostały szczegółowo określone współrzędnymi geograficznymi i numerami działek, należy uzupełnić o kilometrąz odcinków rzek wraz z podaniem nazwy administratorów. Opisowe określenie obszarów dolinowych od miejscowości do miejscowości jest mało precyzyjne, natomiast określenie od km do km rzeki zwiększa dokładność lokalizacji.*” **uznaje się za pozbawioną uzasadnienia i nie znajduje się podstaw do naniesienia w tym zakresie zmian w projekcie planu zadań ochronnych.** Działania w obszarze Natura 2000 Dolina Dolnej Narwi PLB140014 są planowane

zasadniczo na lądzie, nie są związane z pracami hydrotechnicznymi dlatego nie ma potrzeby podawania kilometrażu odcinków rzeki oraz nazw administratorów. Jedyne w przypadku monitoringu wrony siwej ptaki będą rejestrowane w odniesieniu do kilometrażu rzeki, jednak w tym przypadku obserwatorzy będą się posilkować dobrze widocznym oznakowaniem kilometrażu rzeki w terenie (metalowe tablice z numerami). Należy zaznaczyć, iż tryb oraz zakres prac dotyczących sporządzania projektu planu zadań ochronnych, określony został w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 r. w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 (Dz. U. 2010 r., nr 34, poz. 186 ze zm.), natomiast zakres powyższego dokumentu został określony w art. 28 ust. 10 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.

- uwagę „*Oddanie w użytkowanie obwodu rybackiego następuje na podstawie umowy zawartej na okres nie krótszy niż 10 lat -- w czasie obowiązywania planu zadań ochronnych użytkownik rybacki może ulec zmianie. W związku z powyższym jako podmiot odpowiedzialny za wykonanie działań ochronnych należy wskazać „użytkownika rybackiego”, zamiast wymieniać konkretnego, aktualnego użytkownika rybackiego.*” **uznaje się za pozbawioną uzasadnienia i nie znajduje się podstaw do naniesienia w tym zakresie zmian w projekcie planu zadań ochronnych.** W planie zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Narwi nie znajdują się odniesienia do jakichkolwiek użytkowników rybackich jako podmiotów odpowiedzialnych za wykonanie działań.

5. Stowarzyszenie Na Rzecz Młynarzy w dniu 24 grudnia 2013 r., za pośrednictwem poczty elektronicznej, reprezentowane przez przedstawiciela, Panią Agatę Głazewską. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie po przeanalizowaniu wniesionych uwag ustalił, iż:

- uwagi „*Pragnę zwrócić uwagę na plany budowy farmy wiatrowej w gminie Młynarze w odległości około 1 km od obszaru Dolina Dolnej Narwi PLB140014. Tereny naszych miejscowości stanowią tereny legowe i tereny żerowania ptaków, takich jak: żuraw, bocian biały (kilkanaście gniazd), derkacz, bocian czarny i inne. Uważam, że potężne konstrukcje wiatraków będą negatywnie wpływać na ochronę ptaków, poprzez śmiertelność ptaków, zmniejszenie liczebności populacji ptaków, utrata siedlisk. Nasze tereny stanowią obszar przelotu ptaków wiosną i jesienią, czyli jest to korytarz ekologiczny dla ptaków w naszym kraju. Poza tym wiatraki zniszczą nasz piękny krajobraz i będziemy je słyszeć do końca życia. A w sumie wiatraki nie mają nic wspólnego z ochroną środowiska.*” – **nie uwzględniono.** Uwaga nie odnosi się do treści wyłożonego projektu zarządzenia. Ponadto, z treści projektu zarządzenia w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Narwi PLB140014 wynika, iż zagrożeniem dla wszystkich przedmiotów ochrony w obszarze Natura 2000 jest produkcja energii wiatrowej (budowa farm wiatrowych w obszarze lub jego sąsiedztwie stwarza ryzyko kolizji i płoszenia ptaków oraz ograniczenia dostępności ich siedlisk). Wszelkie inwestycje, muszą być poprzedzone rzetelną oceną wpływu inwestycji na środowisko przyrodnicze (roczny monitoring przedrealizacyjny oraz monitoring porealizacyjny).

6. Nadleśnictwo Łomża, pismem z dnia 19 grudnia 2013 r. znak ZG-7322-03/13. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie po przeanalizowaniu wniesionych uwag ustalił, iż:

- uwagę dotyczącą całego PZO „*Nie udostępniono warstw GIS co znacząco utrudnia identyfikację obszarów na których mają być wykonywane zadania.*” **uznaje się za pozbawioną uzasadnienia i nie znajduje się podstaw do naniesienia w tym zakresie zmian w projekcie planu zadań ochronnych.** Zarządzenie dotyczące planu zadań ochronnych nie musi zawierać warstw GIS. Obszar działań został określony na załącznikach mapowych. W przypadku zatwierdzonych planów zadań ochronnych istnieje możliwość udostępnienia zainteresowanym podmiotom warstw systemu informacji przestrzennej, odnoszących się do lokalizacji działań ochronnych.

- uwagę „*Kolejne arkusze nie stanowią ciągłości przestrzennej co także utrudnia lokalizację zadań do utrzymania siedlisk ptaków*” dotyczącą załącznika 7 cz. 2 **uznaje się za pozbawioną uzasadnienia i nie znajduje się podstaw do naniesienia w tym zakresie zmian w projekcie planu zadań ochronnych.** W przypadku gdy działania ochronne są rozmieszczone skupiskowo w lokalizacjach oddalonych dość znacznie od siebie nie ma możliwości zachowania ciągłości przestrzennej. Podział obszaru na arkusze jest

jednolity w całym projekcie i wynika z konieczności przedstawienia zasięgu planowanych działań w czytelnej formie.

7. Anonimowy rozmówca podczas rozmowy telefonicznej w dniu 18 grudnia 2013 r. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie po przeanalizowaniu wniesionych uwag ustalił, iż:

- uwagę dotyczącą zasadności wskazania jako miejsca lokalizacji działań ochronnych dla derkacza wszystkich pozostałych użytków zielonych w obszarze **należy uznać za słuszną i w tym zakresie poprawić projekt planu zadań ochronnych**. Derkacz zamieszkuje przede wszystkim łąki, zaś termin „użytki zielone” obejmuje również pastwiska, które w warunkach Doliny Dolnej Narwi często stanowią tereny stosunkowo suche, o piaszczystym podłożu, które nie są siedliskiem derkacza. W związku z powyższym zapis „użytków zielonych” zostanie zmieniony na „łąk”.

8. Regionalny Dyrektor Lasów Państwowych w Białymstoku pismem z dnia 24 grudnia 2013 r. znak ZO.II.7322/21/13. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie po przeanalizowaniu wniesionych uwag ustalił, iż:

- uwagę: „Załączniki dotyczące lokalizacji działań ochronnych są bardzo ogólne, co może spowodować błędną klasyfikację poszczególnych działek pod konkretne działania ochronne. Przy żadnym z działań ochronnych nie wymienia się nadleśnictwa, jako „Podmiotu odpowiedzialnego za wykonanie działań”. W związku z tym wnioskuje się, aby w przypadku lokalizacji działań ochronnych na obszarach zarządzanych przez poszczególne nadleśnictwa w rubryce: „Podmiot odpowiedzialny” zamieścić zapis” właściwe nadleśnictwo na podstawie porozumienia zawartego z właściwym Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska.”. **należy uznać za częściowo słuszną i w tym zakresie poprawić projekt planu zadań ochronnych**. Na mapach wskazujących lokalizacje działań ochronnych zostaną dodane granice działek ewidencyjnych, co znacznie ułatwi prawidłową lokalizację poszczególnych zadań. Ponadto w przypadku zatwierdzonych planów zadań ochronnych istnieje możliwość udostępnienia zainteresowanym podmiotom warstw systemu informacji przestrzennej, odnoszących się do lokalizacji działań ochronnych. Zapisy określające podmioty odpowiedzialne za wykonanie poszczególnych zadań nie wykluczają nadleśnictw. Ponieważ działania ochrony czynnej nie będą miały miejsca na terenach leśnych nie wymieniano w tej rubryce nadleśnictw.

- uwagę: „Działanie nr 1 – „...Jałowców nie należy usuwać w miejscach wskazanych w Planie Zadań Ochronnych dla SOO Ostoja Narwiańska PLH200024 jako płaty siedliska „zarośla jałowca pospolitego na wrzosowiskach lub murawach nawa piennych ...” – PZO dla obszaru Natura 2000 Ostoja Narwiańska PLH200024 nie został jeszcze zatwierdzony, w związku z tym nie należy powoływać się na ten dokument, podobnie jak w przypadku działania nr 4, 5 i 6.” – **uznaje się za pozbawioną uzasadnienia i nie znajduje się podstaw do naniesienia w tym zakresie zmian w projekcie planu zadań ochronnych**. Plany zadań ochronnych dla obszaru Dolina Dolnej Narwi PLB140014 oraz Ostoja Narwiańska PLH200024 są procedowane równolegle, a ich zapisy powinny się uzupełniać i uwzględniać. Plan zadań ochronnych dla obszaru Ostoja Narwiańska został ustanowiony na mocy zarządzenia nr 25/2013 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 9 grudnia 2013 r. (Dz. U. Woj. Podl. z 2013 r., poz. 4473).

- uwagę: „działanie nr 2 – „Redukcja drapieżników – odstrzał lisów, jenotów, norek amerykańskich, szopów praczy oraz wron siwych. ... Do odstrzałów nie należy używać ołowianej amunicji śrutowej...” – W związku z wprowadzonym zakazem używania amunicji ołowianej, autorzy PZO powinni podać rodzaj dopuszczalnej amunicji do odstrzałów.” **należy uznać za częściowo słuszną i w tym zakresie poprawić projekt planu zadań ochronnych**. W związku z uwagami wniesionymi przez Regionalną Dyрекcję lasów Państwowych w Warszawie z projektu zostanie wykreślony zapis: „Do odstrzałów nie należy używać ołowianej amunicji śrutowej”, który zostanie zastąpiony następującym: „Zaleca się stosowanie amunicji śrutowej innej niż ołowiana o ile nastąpi zwiększenie dostępności tego typu amunicji bezołowiowej”.

W trybie art. 59 ust. 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o województwie i administracji rządowej w województwie (Dz. U. 2009 r. Nr 31, poz. 206 ze zm.) projekt planu zadań ochronnych został uzgodniony przez Wojewodę Mazowieckiego (pismo z dnia ....., znak: .....) oraz przez Wojewodę Podlaskiego (pismo z dnia ....., znak: .....

Ocena Skutków Regulacji (OSR)

1. Cel wprowadzenia zarządzenia.

Celem wprowadzenia zarządzenia jest wypełnienie delegacji ustawowej zawartej w art. 28 ust. 5 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody;

2. Podmioty, na które oddziałuje akt normatywny.

Projekt planu zadań ochronnych będzie oddziaływał:

- 1) na Regionalną Dyрекcyję Ochrony Środowiska w Warszawie;
- 2) na Regionalną Dyрекcyję Ochrony Środowiska w Białymstoku;
- 3) na właścicieli i zarządców gruntów, w których zasobach gruntowych znajduje się obszar Natura 2000;
- 4) jako powszechnie obowiązujący akt prawa miejscowego na wszystkie podmioty, które znajdują się lub znajdują w zasięgu terytorialnym objętym jego regulacją.

3. Konsultacje.

Projekt zarządzenia jako akt prawa miejscowego podlega:

- 1) na podstawie art. 59 ust. 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz. U. Nr 31, poz. 206, z późn. zm.) uzgodnieniu z Wojewodą Mazowieckim;
- 2) na podstawie art. 28 ust. 4 ustawy o ochronie przyrody procedurze udziału społeczeństwa przewidzianej przez ustawę z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2013 r. poz. 1235 i 1238);
- 3) w związku z art. 97 ust. 3 pkt 2 ustawy o ochronie przyrody zaopiniowaniu przez Regionalną Radę Ochrony Przyrody.

4. Wpływ regulacji na sektor finansów publicznych, w tym budżet państwa i budżet jednostek samorządu terytorialnego.

Wejście w życie przedmiotowego zarządzenia pociągnie za sobą skutki finansowe dla budżetu państwa maksymalnie w wysokości około 144 275 000 zł (słownie: sto czterdzieści cztery miliony dwieście siedemdziesiąt pięć tysięcy zł) w przeciągu 10 lat obowiązywania planu zadań ochronnych. Skutki finansowe wynikać będą z realizacji działań ochronnych zaprojektowanych w planie zadań ochronnych obszaru Natura 2000, których koszty mogą być finansowane w szczególności ze środków pochodzących z:

- 1) funduszy jakimi dysponuje, zgodnie z odrębnymi przepisami, nadzorujący obszar Natura 2000, tj. Regionalna Dyрекcyję Ochrony Środowiska w Warszawie i Regionalna Dyрекcyję Ochrony Środowiska w Białymstoku;
- 2) budżetu państwa na zasadach ustalonych przez ustawę z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 885, 938, 1646);
- 3) ubiegania się o pozyskanie środków finansowych z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej lub Wojewódzkich Funduszy Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Należy zaznaczyć, że 99,6% ww. kwoty będą generować działania finansowane w ramach dopłat bezpośrednich oraz programu rolnośrodowiskowego.

5. Wpływ regulacji na rynek pracy.

Zapisy w projekcie rozporządzenia z uwagi na ograniczony zakres prac jak również realizacja ich na przestrzeni 10 lat nie będą miały znaczącego wpływu na rynek pracy.

6. Wpływ regulacji na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw.

Projektowana regulacja nie będzie miała wpływu na konkurencyjność wewnętrzną i zewnętrzną gospodarki.

7. Wpływ regulacji na sytuację i rozwój regionalny.

Projektowana regulacja nie ma wpływu na sytuację i rozwój regionalny.

8. Ocena pod względem zgodności z prawem Unii Europejskiej.

Regulacja objęta zarządzeniem jest objęta prawem Unii Europejskiej.